

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ
КАТЕДРА МЕТОДИКА НА ЧУЖДООЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

Анелия Ивова Кременска

МОДЕЛ НА УЕББАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ ПО ЧУЖД ЕЗИК

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

**НА ДИСЕРТАЦИЯ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ
НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”**

**София
2011**

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ
КАТЕДРА МЕТОДИКА НА ЧУЖДООЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

Анелия Ивова Кременска

МОДЕЛ НА УЕББАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ ПО ЧУЖД ЕЗИК

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

**НА ДИСЕРТАЦИЯ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ
НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”**

по научна специалност
Методика на обучението по английски език

НАУЧНИ КОНСУЛТАНТИ:

доц. инж. Данаил Данков

доц. д-р Румяна Пейчева- Форсайт

**София
2011**

Дисертационният труд е обсъден в Катедра Методика на чуждоезиковото обучение към Софийския университет „Св. Кл. Охридски“

ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

ОБЩ ОБЕМ:

- Въведение, 4 глави (вкл. 63 фигури и 47 таблици), Заключение. Обем: 184 стр.
- Цитирана литература (158 заглавия): 9 стр.
- Списък на фигурите и таблиците в текста: 4 стр.
- Приложения (12): 87 стр.

Защитата на дисертацията ще се състои на 2011 г. от часа в зала

Актуалност на темата

Предложеното изследване е продиктувано от необходимостта да се оптимизира интегрирането на съвременните технологии, предвид огромния им потенциал в областта на изучаването на език. За хуманитарните специалности това навлизане е в относително начален етап, като се наблюдава тенденция за представяне на ресурси и материали в електронна форма чрез механичното им прехвърляне от една медия на друга (например хартиен носител – сканирано изображение на същия). В този смисъл адекватното използване на мултимодалните и мултимедийните възможности на съвременните технологии остава встрани от възприетите практики. Така беше идентифициран и проблемът в основата на настоящата работа: несъответствието между наличие на подобряващи се технически възможности за повишаване на ефективността на обучението чрез форми за електронно обучение и относително ограниченото използване на тези технически възможности за обучението по чужд език и в частност по академично писане.

Актуалността на изследването се аргументира от следните фактори:

- нарастващ интерес към интегриране на съвременните технологии в чуждоезиковото обучение в резултат от съвременните тенденции в образованието;
- стремежът към все по-висока ефективност, качество и достъпност на висшето образование;
- необходимостта от съпоставка на теоретичните аспекти на електронното обучение с емпирични данни за това кои технологии са подходящи и за какъв етап на дизайна на чуждоезиков курс.

Стремежът беше да се реализира теоретико-практическо изследване, обединяващо три предметни области: обучение по писане на академичен текст (като под-област на **обучението по чужд език**), прилагане на съвременните уеббазирани технологии за целите на обучението по писане (като под-област на прилагането на **технологиите за обучение**) и перспективата на **теориите за учене** като обединяваща основа.

1. Методология на изследването

1.1. Обект и предмет

Обектът на настоящото изследване е мнението за адекватността на дейностите на студенти от хуманитарна специалност в Софийския университет, взаимодействащи в процеса на уеббазирано смесено¹ обучение по чужд език.

Предметът е лингво-дидактическата ефективност на дизайна на модул по чужд език от смесен тип (blended learning) (присъствено и уеббазирано обучение) върху изграждането на умения за писане на академичен текст в процеса на университетско обучение на студенти.

1.1. Цели, задачи, изследователски въпрос и хипотеза на изследването

1.1.1. **Цел** на настоящото изследване е да се проследи влиянието на уеббазираното (смесено) обучение в електронна среда върху развитието на

¹ Смесеното обучение (blended learning) е форма на „...електронно обучение в широк смисъл при разнообразно съчетаване на традиционни и електронни елементи в него“ (7:4)

продуктивна компетенция, а именно писане на академичен текст, в условията на базирано на жанра чуждоезиково обучение на студенти. На базата на това да се разработи модел на дейности за такова обучение с инварианти, гарантиращи педагогическата ефективност на неговото прилагане върху развиването на уменията за писане в академичен контекст у студентите при изучаване на чужд език, в частност на английски език.

За постигането на тази цел са поставени следните **задачи**:

1.1.2. Теоретични задачи, свързани с идентифицираните предметни области – чуждоезиково обучение и интегриране на технологиите в обучението

1.1.2.1. Да се съпоставят съвременните теоретични постановки и резултати от изследвания за мултимедийни и мултимодални характеристики на уеббазираните технологии и да се проучат съществуващи модели и добри практики за прилагането на тези технологии за чуждоезиково обучение.

1.1.2.2. Да се изследват съвременните теоретични постановки и резултати от изследвания и да се проучат съществуващи модели и добри практики на съвременно чуждоезиково обучение за академични цели и, по-конкретно, академично писане. Да се идентифицират характеристиките на конкретния жанр, етапите и критериите за постигането на успех за всеки от тях.

1.1.3. Практически задачи

1.1.3.1. Получената в резултат на съпоставката матрица да се използва за дизайн на дейности като за модул по академично писане за целите на чуждоезиковото обучение на университетско ниво в контекста на уеббазирано (смесено) обучение.

1.1.3.2. Да се разработи инструментариум за изследване на дейностите на конкретния модул с оглед на това да се установи въздействия ли и в каква степен изборът на дадена технология върху развиването на умение за писане на академичен текст при обучение на студенти.

1.1.3.3. Да се проведе изследване и да се изучи мнението на студентите по отношение на ефективността на различните технологии, използвани за дизайна на дейности.

1.1.3.4. На базата на систематизирания опит и резултати от изследването да се изведат характеристики на уеббазираните дейности в съответствие с показалите приложимост технологии. На тази основа да се проектира модел на уеббазираните дейности за смесено обучение по академично писане на английски език с инварианти.

1.1.3.5. Да се направи аргументирана прогноза за приложимостта на модела в разнообразен университетски контекст за нуждите на чуждоезиковото обучение (обобщение и ограничения).

1.1.4. Изследователски въпроси и работна хипотеза

За постигането на тези цели формулирахме следния **основен въпрос**:

1.1.4.1. Въздействат ли, в каква посока и в каква степен мултимодалните възможности на уеббазираното обучение по чужд език върху формирането на умения за писане на академичен текст в контекста на смесено обучение на студенти?

Специфичните въпроси, на които ще се търси отговор са два:

1.1.4.2. Кои модалности и кои медии, предлагани от уеббазираната среда са най-подходящи за дизайна на дейности за чуждоезиково обучение по писане на академичен текст?

1.1.4.3. Оказва ли влияние мултимодалното представяне на уеббазирани дейности за развиването на компетенции за писане на академичен текст, в каква посока и в каква степен?

По представените по-горе въпроси беше формулирана следната **работната хипотеза:**

1.1.4.4. **Ако** е разработен такъв лингво-дидактически модел, който съчетава следните характеристики: уеббазирано обучение, мултимодалност и използване на виртуалната трансмисионна среда от една страна, и от друга страна жанровия подход и текстуалност, **то** прилагането му довежда до повишаване на ефективността на учене и усъвършенстване на продуктивното речево умение писане у студентите.

1.2. Методи на изследване и понятиен апарат

Методите, възприети за настоящото изследване са както следва:

1.2.1. **Прочуване и анализ на научната литература** по темата на изследването.

1.2.2. **Изследване от вида „изследване в действие”** (Action Research), количествено – качествено прочуване върху процеса и продукта на чуждоезиково обучение. Изследвани са реално проведени дейности в контекста на жанрово-базирано уеббазирано обучение.

1.2.3. Методи на събиране и анализ на данни:

- *Рефлексия* – изследване на инвариантите на представяне на всеки от конкретен набор жанрове, отчитащо самооценката на студентите за това дали дейностите за усвояване на жанра имат ефект и в каква степен. Така рефлексията се явява интегрална част на самото обучение и се реализира непосредствено след извършване на педагогическата дейност;

- *Анкета* със затворени (количествени) въпроси, полузатворени (качествени) въпроси и отворен въпрос за влиянието на уеббазираните технологии върху жанрово-базираното обучение по академично писане на английски език;

- *Тестове за входящо ниво на английския език;*

- *Наблюдения;*

- *Фокус групи* за дълбочинно прочуване на мнението на студентите и триангулация;

- *Анализ на съдържанието на текстове от всеки от изучаваните академични жанрове* по зададени критерии – изследване на резултата от обучението.

- *Статистическа обработка* на данните от анкетите, рефлексията и тестовете.

Понятиен апарат

С въвеждането на технологиите в обучението се създава и нова **терминология**, целяща да отрази новите реалности и различията в педагогическия подход. Следните термини и техните работни дефиниции са основни за настоящия труд:

Медия - разглежда се в двата ѝ аспекта: материален – субстанцията, която прави смисъла достъпен – масло върху платно, книга, екран и т.н.; и социален – медията е резултат от семиотични, социокултурни и технологични практики (напр. филм, вестник, радио, телевизия, театър, класна стая и др.) (1);

Модалност (мултимодалност) -“...социално и културно обусловен източник, който носи смисъл”. Мултимодалност е комбинацията от видовете модалност:

„Изображението, писането, разположението, речта, движещото се изображение са примери на модалности, използвани при ученето” (1);

Смесено обучение – форма на „...електронно обучение в широк смисъл при разнообразно съчетаване на традиционни и електронни елементи в него“;

Електронно обучение - „ориентиран към учещия подход на използване на нови мултимедийни технологии и на Интернет за подобряване на качеството на учене чрез улесняване на достъпа до ресурси и услуги, както и до отдалечен обмен и колаборация” (10:4);

Уеббазирано обучение и онлайн обучение – „Тип електронно обучение, при което преносната среда на учебното съдържание е Мрежата – т.е. уеббазираното обучение/ учене изисква учебното съдържание да бъде конструирано, представено и достъпно чрез Интернет и в повечето случаи се визуализира чрез уеббраузър, респективно в уеб формат“ (11:4).

Виртуална учебна среда (ВУС) (*електронна учебна среда, уеббазирана среда*) - софтуер, който предлага пакет услуги и типично съдържа: средства за създаване на авторски материали (authoring tools); среди за ползване – могат да се ползват учебните материали и други източници; мултимедия (графики, видео, аудио), с помощта на която да се представят учебните материали; общуване – имейл, дъски за съобщения, календари и дискуссионни форуми; оценяване – компютъризирани средства за оценяване чрез различни видове тестове, упражнения; организация на курса.

2. Интегриране на технологиите в преподаването и ученето в университетски контекст

Докато понятията „електронно обучение“ и „уеббазирано обучение“ имат по-широко възприети дефиниции, то „модел“ е разбран различно от различните групи участници в обучителния процес. Според анализа на Х. Бийтъм, направен в рамките на проектите на JISC моделите (30), свързани с електронното обучение, те могат да се класифицират на: модел от гледна точка на практиката, модел от гледна точка на изследователите, технически модел (от гледна точка на разработчиците), организационен модел (от гледна точка на институцията), модел на учене (на обучаемите), и др. За основа на настоящото изследване беше избрана Рамката на Н. Воън и Р. Гарисън (5) като най-подходяща за описването и систематизирането на дизайна на съвременен университетски курс. Рамката се отнася за смесено обучение и беше адаптирана за нуждите на настоящото изследване (фиг. 1).

Фигура 1 Рамка на Гарисън, адаптирана

Трите аспекта, които представя Рамката са

1. **Педагогически** – учебна ситуация – контекст,
2. **Технологичен** – приложимост на конкретни технологии за конкретния контекст
3. **Съдържателен** – зависим от конкретната дисциплина, в случая чуждоезиково обучение.

Настоящият труд е фокусиран върху пресечната точка на тези три аспекта, а именно добрите практики, чрез които се реализира дизайнът, прилагането и оценяването на обучение по чужд език в контекста на университетско обучение от смесен тип.

2.1. Първият аспект на Рамката – педагогическият, е разгледан от позицията на съвременното тълкуване на теориите на ученето. Според Т. Мейс и С. де Фрат (9), те са ориентирани към обучаемия, като изборът им съответства на конкретния контекст (21). В случая, нивото на обучение е развиване на експертност, което определя избора на конструктивизма (22) като доминираща парадигма. Обучаемите са студенти, специализиращи в областта на чуждия език, а естеството на обучението е развиване на умения за академично писане на английски език.

2.2. Технологичният аспект на Рамката се отнася до избора на технологии, подходящи за интегриране за дадения педагогически контекст. За да не бъде това интегриране самоцелно, а да подпомага ефективно обучението по чужд език, беше потърсено съответствието им с етапите на дизайн на курс за висшето образование. Тази съпоставка цели да илюстрира процеса на дизайн и да подпомогне взимането на решения относно целесъобразността на прилагане на технологии и е представена в таблица 1.

Както се вижда, етапите на дизайна и при трите избрани широко използвани модели са близки по смисъл и съдържание. Всички посочени автори акцентират на цикличността на дизайна – след оценяването на дизайна следва отново анализ и подобряване в съответствие с идентифицираните слабости. По този начин се гарантира адаптивност на дизайна спрямо динамично променящата се педагогическа ситуация и се осигурява адекватността му за целите на конкретното обучение и обучаеми.

За адекватен избор на подходяща технология е необходимо познаване на характеристиките и възможностите на всяка за подпомагане на обучението. Тази съпоставка е направена въз основа на петте вида медии предложени от Лорилард 2003 (4): наративни, продуктивни, интерактивни, комуникационни и адаптивни.

Таблица 1 Етапи на дизайн на курс - съпоставка

	Н. Фардъли (14)	Р. Гарисън и Н. Воън (5)
1	Анализ Кои са обучаемите? Какво ги характеризира? Как могат да бъдат мотивирани? Какво вече знаят? Какво имат нуждата да знаят? Какво може да им попречи?	Анализ Осмисляне на цялостната картина и идентифициране какво да се запази и какво – да се трансформира.
2	Планиране на учебна програма (дизайн) Основни въпроси: Какви цели са поставени пред програмата? Могат ли тези цели да се измерят? Какви умения / знания трябва да бъдат развити? Какви са подходящите взаимодействия, които трябва да се състоят? Какви стратегии ще бъдат приложени? Как ще бъде подредено съдържанието? Как ще се подпомага възприемането у студентите? Когато се създава онлайн курс: Коя е най-подходящата онлайн среда? Избор и преглед на цялостния подход, как да изглежда крайният продукт. Създаване на интерактивно съдържание, което да използва оптимално възможностите на онлайн обучението. Включване на колаборативни елементи.	Дизайн Идентифициране на обучителните дейности, планиране на оценяването, определяне на ключовите елементи на курса.
3	Разработване Основни въпроси: Какви източници ще бъдат използвани? Как ще бъде организирано и координирано разработването? Конкретният план (дизайн на курс) създава ли възможност за пълноценно посрещане на нуждите на различни стилове на учене? Когато се създава онлайн курс: Предлагане на материала в разнообразие от формати, така че студентите да могат да изберат предпочитания от всеки от тях. Взаимодействията трябва да са иновационни и креативни.	Разработване Създаване на дейности, план за оценяване и съдържание на курса
4	Приложение Основни въпроси: Кой е най-ефективният начин да се приложи създадения курс? Как могат студентите и преподавателите да го използват най-ефективно? Когато се създава онлайн курс: Готовност за алтернативно поднасяне на информацията.	Приложение Апробация на курса
5	Оценка Основни въпроси: Как ще се оценява дали са спазени стандартите за инструкции? Как може да се обогати възможността за учене? Какви подобрения могат да бъдат направени?	Оценяване Определяне на ефективността на курса от смесен тип и разпространение на резултатите.

1.3. Съществен акцент при прилагането на технологиите е удостоверяването на качеството на курсовете. За целта са взети предвид предложените критерии за оценка на университетски курс (2) и на електронен курс в контекста на формалното висше образование, таблица 2 (5, 19). Въз основа на тези критерии са разработени и инструментите за настоящото изследване.

Таблица 2 Критерии за оценяване на качеството на онлайн курс (по М. Хара, 2008)

	Примерни критерии (въпроси)
Дизайн на курса	Каква е обосновката на избора курсът да се провежда онлайн? Дизайнът адаптиран ли е да отчита прогресивната природа на онлайн обучението (като например 5-степенния модел на Салмън² за онлайн курсове)? Как дизайнът на курса представя ролята на преподавателя (като подпомагащ и експерт в предметната област)? Как дизайнът допринася за ефективното управление и потока на информация? Онлайн дейностите адекватно ли използват електронните ресурси и средства, създадени ли са условия за активно, съвместно, свързано с решаване на проблеми учене онлайн? Създадени ли са възможности за съвместна работа, конструиране на знание онлайн, което да надхвърля сумата от индивидуалния принос? Дейностите онлайн съответстват ли на целите на обучението на различните етапи на курса? Структурата на курса – в смисъла на разпределение във времето, подаване на материал, варианти на видовете дейности – съответства ли на нуждите на участниците и целите на обучението? Модалността на оценяването съответства ли на дизайна на курса и целите на обучение? Дизайнът на курса съответства ли на избраната онлайн среда и гъвкав ли е по отношение на конкретните студенти?
Материали на курса	Дизайнът на учебния уебсайт създава ли условия за четивност, лесен достъп и навигация по отношение на материалите и общите работни полета? Потребителският интерфейс позволява ли лесен достъп дори на потребители с бавна връзка? Има ли добра интеграция на мултимедия и текст? Дали мултимедията и графичните елементи улесняват и поддържат предаването на информацията? Ефективно ли са използвани възможностите за структуриране и хипервръзки за предлаганата информация, така че да се осигури концептуална рамка на учебното съдържание като в същото време се избегне претоварването с информация? Дали навигацията, обобщенията на учебните единици и задачите за самооценяване създават условия за задълбочаване на познанията по предметната област? Създаден ли е достъп до външни материали, които са обновявани често? Функционирането на връзките проверява ли се редовно?
Организация и поддръжка на онлайн обучението	Има ли обучение за преподавателите, които са начинаещи в използването на онлайн курсове? Има ли организирана подкрепа на преподавателите по време на самите курсове? Как се осигурява екипната работа в рамките на екипа на курса? Натоваарването на онлайн преподавателите съобразено ли е с натоварването по другите им дейности? Разпространението на информацията по курса централизирано ли е, така че да се намали натоварването на преподавателя? Какви са възможностите преподаватели, които не са от същата институция, да допринасят за създаването на учебни материали и дизайн на курс? Какви възможности за професионално развитие на онлайн преподавателите са предложени? Какви процедури за мониторинг и оценяване на качеството по време на онлайн курса са приложени?

3. Обучение по академично писане

3.1. Третият аспект на рамката – съдържателният – разглежда съвременните тенденции и добри практики в обучението по английски език и по-специално по английски за академични цели. За основа е избран жанрово-базираният подход в частта му Английски за академични цели (EAP) (11, 12, 16, 24, 25), като жанрът е дефиниран като „различаваща се категория на дискурс от всякакъв вид, устен или писмен” (11: 33).

Интересът към жанра поражда разнообразие от изследователски подходи към изучаването му. В областта на влиянието му върху обучението по чужд език се обособяват три напълно развити традиции (школи) (виж напр. 17, 19) възникнали по едно и също време в различни части на света: това са Специализиран английски език (Английски за специфични нужди, English for Specific Purposes, ESP), Северноамериканска школа по нова реторика (North American New Rhetoric studies) и Австралийска обща/цялостна функционална лингвистика (Australian systemic functional linguistics).

² Достъпен на <<http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde8/reviews/etivities.htm>> - 20.04.2011

Жанровите анализ и теория от позицията на Специализирания английски език (ESP) са резултат от интереса на учените към жанра като средство за анализ и преподаване на писмения и устния език, който се изисква в академичен и професионален контекст от хора, за които английският не е роден език. Изследователите в тази област определят жанровете като видове устен и писмен текст според техните формални характеристики, както и според комуникативните им цели в рамките на даден социален контекст. Основна фигура в оформянето на теорията на жанра в школата на Специализирания английски език (ESP Approach) е Суейлс, който описва жанра като „комуникативни събития”, които се характеризират с „комуникативни цели” и с разнообразие от „структура, стил, съдържание и целева аудитория” (10: 58). Обръща се внимание на формалните характеристики на жанра за сметка на специализираните функции на текстовете и техния социален контекст. За нуждите на настоящото изследване е акцентирано върху писмените жанрове: видовете, характеристиките, процеса и продукта на писане – академичния текст.

3.2. Продуктивно речево поведение - писане

3.2.1. Видовете академичен текст най-често се представят от гледна точка на целта на писане: *академично есе (academic essay), курсова работа (assignment), резюме (summary), литературен обзор (literature review), доклад/отчет (report), магистърска теза (BrE dissertation) / докторска дисертация (BrE thesis), предложение (proposal), статия (article), критически обзор / рецензия (review)* (10). А. Жил (6) добавя функционални части на академичния текст според реторичните функции, които изпълняват – да дефинират, да дадат пример, да обяснят причини, да подкрепят обяснението с доказателства, да опишат решение на проблем, да опишат предимства и недостатъци, да обосноват избор. За целите на академичната комуникация освен представянето на всеки от посочените жанрове, е необходимо да се отчете и попълването на *формуляри (filling-in forms)*, писането на *формални и неформални писма (formal / informal letters)*, създаването на *постери (posters)* и общуването чрез форуми, кратки съобщения, дискуссионни групи и др.

3.2.2. Характеристиките на академичния текст на английски език са обобщени от А. Жил (6) и те са: сложност, формалност, обективност, яснота, защитимост и отговорност (табл. 3).

Таблица 3 Характеристики на академичния текст на английски език (по Жил, 2010)

Характеристика	Описание
Сложност	Писменият език е относително по-сложен, отколкото устния. В писмения се използват по-дълги думи, използва по-разнообразен речник. Използват се повече фрази със съществително, отколкото с глагол. Писмените текстове са по-кратки и използват по-сложни граматични категории, включително повече подчинени изречения и страдателен залог.
Формалност	Академичното писане е по-формално. Да се избягват разговорни думи и фрази.
Обективност	Писменият език като цяло е по-скоро обективен, отколкото субективен. Затова съдържа по-малко думи, които да се отнасят до автора или читателя. Емфазата е върху информацията и се предава върху аргументите, не върху пишещия.
Яснота (експлицитност)	Академичното писане е ясно и конкретно по отношение на връзките в самия текст. Нещо повече, пишещият на английски език трябва да покаже ясно на четящия как са свързани частите на текста и в какви взаимовръзки са. Това става с помощта на различни свързващи думи.
Защитимост	За всеки академичен текст, който се създава, трябва пишещият да е наясно за конкретното мнение, което ще защитава по даден въпрос, както и за силата на твърденията. Различните области на знанието използват различни похвати за тази цел. В повечето видове академично писане се използва техниката, позната на лингвистите под наименованието „ограда/ предпазване” (hedge).

Характеристика	Описание
Отговорност	При писане на академичен текст пишещият трябва да носи отговорност за това, което пише, както и да може да представи доказателства за твърденията си. Трябва също да може да покаже осмисляне на всички текстови източници, които използва.

3.2.3. Създаването на академичен текст е нелинеен процес, който обикновено се описва като състоящ се от следните етапи: генериране на идеи, структуриране, създаване на чернова, конкретизиране и оценяване (по Уайт и Адамс, във Ферньо (15)). Етапите на създаване на академичен текст са обобщени (фиг. 2), както следва:

Фигура 2 Етапи на писане на академичен текст (обобщение)

3.2.4. Продуктът на писането – текстът – се оценява според възприетите критерии за съответния жанр. За целите на това представяне беше избрано да се отчита напредъкът в знанията и уменията на студентите по отношение на писането на курсова работа. Съдържанието ѝ е литературен обзор (като елемент в основата на магистърска теза и есе, както и самостоятелен жанр) със следните елементи / жанрове: бележки, анотирана библиография, резюме (summary). Самите критерии за оценка на академичен текст са адаптирани по възприетите такива от Института по образованието в Лондон и изискванията на Софийския университет, като се съпоставят с характеристиките на жанра, тъй като те отчитат принципно основните му параметри. Създадени са пет категории критерии в съответствие с тези, възприети от IELTS, с характеристиките на академичния текст по А. Жил (табл. 11) и с елементите на академичното писане: релевантност на съдържанието (комуникация, аудитория, цел, стил), организация (следване на структурата на съответния жанр, кохезия, преходи, дефиниции), авторство (критическо мнение, плагиатство, цитиране), акуратност (граматика, пунктуация, използване на адекватен речник), представяне (форматиране по стандарти, библиография – където е приложимо).

3.3. Уеббазирани технологии за обучение по чужд език

Сечението на съдържателния аспект на Рамката на Гарисън с другите два аспекта сравнява приложимостта на технологиите за дизайн на курс по чужд език (23) с възможностите на конкретна виртуална учебна среда (Мудъл) (4, 7, 23). Таблица 4 представя обобщение на тази съпоставка и позволява да се направи информиран избор на конкретна технология за целите на дизайна на всеки етап.

Таблица 4 Елементи на електронно уеббазирано чуждоезиково обучение (ЧЕО), етапи на дизайна и съответстващите им технологии на средата Мудъл (обобщение)

елементи на електронно ЧЕО	електронна среда (Мудъл)
Източник на информация: – дизайн на обучителни обекти - дизайн на дейности	Съхраняване на файлове (всякакви дигитализирани документи, изображения, аудио / видео, текст); уебстраници (собствена уебстраница, вграждане, вмъкване на изображения, свързване); папки (създаване, наименование, организиране); бази от данни (създаване на хранилище за файлове, връзки, и т.н., в което да се търси); етикети (структуриране и организация); портфолио; LMS пакет (вмъкване на готови обучителни обекти на Flash и т.н.); връзки (ускоряване на достъпа чрез директна връзка към всеки уебсайт);
Среда на обучение, която организира обучението: – дизайн на занятие - дизайн на курс	Съвместна работа: блог (студентите да публикуват, осмислят, изясняват, използват описания ...); уики - wiki (студентите да участват в “мозъчна атака”, в екипна работа и др.); терминологичен речник/ глосар (студентите да попълват речника, перифразират, създават връзки към дефиниции и т.н.); форум (дебати, дискусии, преглеждане и оценяване); урок (адаптиране на информация и структурни задания според възможностите на студента); бази от данни (съвместно създаване, съхраняване и изследване на материалите); социални мрежи (откриване, свързване с и споделяне с хора със сходни на студентските интереси);
Среда за общуване: -взаимодействие преподавател - студент, студент - студент, студент – експерт; -дизайн на дейности; -обратна връзка.	Общуване: форуми (провеждане на дискусия, интервю, FAQ, ролеви игри, въпроси и отговори, дъска за обяви и др.); съобщения (изпращане и получаване на лични съобщения, съобщения по имейл и др.); календар (информирание на студентите, включително с напомнящи бележки или по имейл); RSS (абониране за блогове, уикита, външни ресурси с динамично съдържание и интегрирането им в курса); диалог (провеждаме разговори „един към един”, подходящи за обсъждане на персонална информация); чат (общуваме в реално време по решаване на проблем/ задача);

елементи на електронно ЧЕО	електронна среда (Мудъл)
Компютърно оценяване	Оценяване: въпросници (бързо и лесно събиране на мнения, оценки и вотове); затворени тестове (проверка и създаване на условия за научаване чрез тестове с различен формат); скали (създаване на собствен формат за обратна връзка, лесно (само)оценяване); бележник (всички оценки на едно място, забележки и т.н.); гласуване (мнение, самооценка и оценка от съученици, състезания); анкета (използване на готови анкети, базирани на конструктивизма); курсова работа (писане и депозиране онлайн и офлайн, оценяване, портфолио и др.); оценки (установяване на собствена система за оценяване, стандарти, компетенции и т.н.).

4. (Ре)дизайн на уеббазиран модул за обучение по академично писане на английски език

4.1. Дизайн на модул

Реализацията на конкретен дизайн на практическото ниво на Рамката на Гарисън се основава на табл. 1, като за всеки етап на дизайна е създаден нов или адаптиран съществуващ шаблон, с помощта на който да се опише продукта на дизайна.

4.1.1. Анализ

На този етап се дефинират целите и задачите на смесеното обучение, съобразено с нормативната уредба и използващо възможностите на технологии за по-добра ефективност, индивидуализация и т.н. Те се определят от характеристиките на уеббазираното обучение за чуждоезиков курс и се описват по въпросите от табл. 1 и в съответствие с изискванията за описание на учебна програма на Софийския университет. Параметрите, които описват цялостния дизайн, са стандартни за учебната институция и обикновено се представят в стандартна бланка. Препоръчителните категории за описание (5) са:

1. Информация за курса
 - 1.1. Наименование
 - 1.2. Кратко наименование (код)
 - 1.3. Кредити
 - 1.4. Предварителни изисквания
 - 1.5. Семестър и година
 - 1.6. Ден и час
 - 1.7. Зала
2. Информация за преподавателския екип
 - 2.1. Име
 - 2.2. Контакти
 - 2.3. Приемни часове
3. Уебсайт на курса
4. Описание на курса
5. Учебници, литература и материали за курса
6. Очаквани резултати от курса – резултати от курса и резултати от програмата, вградени или отделно
7. Методи на смесено обучение
 - 7.1. Да се дефинира какво означава смесено обучение в рамките на курса
 - 7.2. Да се обясни защо курсът се предлага в такъв формат
 - 7.3. Да се опишат някои предизвикателства, които могат да срещнат студентите в този курс
 - 7.4. Списък с институционална подкрепа, която може да получат студентите, за да успеят в такъв вид обучение

8. Методи на оценяване
 - 8.1. Методите, които ще се използват в курса за оценяване
 - 8.2. Подходът към оценяването е свързан с дефинираните резултати от обучението
 - 8.3. Елементите на оценяването каква тежест имат (ако е приложимо)
 - 8.4. Критерии за оценяване по всеки елемент (могат да бъдат прикачени в допълнително пояснение)
 - 8.5. Скала за оценяване
9. Политика на курса
 - 9.1. Присъствие, точност и участие
 - 9.2. Пропуснати изпити и курсови задачи
 - 9.3. Цялостност на студентската работа (напр. плагиатство)
 - 9.4. Съответствие с академичния календар
10. Примерен график на курса и библиография
 - 10.1. Ключови дати (крайни срокове)

4.1.2. Дизайн

На този етап се осъществяват: дефиниране на каква част от курикулума може да бъде изнесена онлайн; разработване на матрица на дейностите на базата на съпоставянето на технологиите с дейностите при чуждоезиково обучение, на добри практики и личен опит; трансформиране на традиционните дейности в дейности онлайн за целите на смесеното обучение. Това е етапът на дизайн на занятия (табл. 1) и включва разделянето на учебната програма на обучителни секции / занятия с цел детайлно да се дефинира как ще се осъществи и оцени обучението и създаването на подходящи дейности по така планираните занятия. Шаблонът, представен на фиг. 3 илюстрира възможно решение за реализирането на дизайн на модул по чужд език на този етап. Същият шаблон може да се използва за описание на занятие, тъй като модулът се състои от последователност от занятия.

Занятие №	Хорариум	Присъствени (2+2 акад. ч.)	Материали (в Модул)	Извънкласна ангажираност (3 часа)	Оценяване и самооценяване	Продукт в резултат от обучението

Фигура 3 Шаблон за описание на разпределенията по занятия

4.1.3. Разработване

За изследване на ефекта на интегрирането на технологиите в обучение по чужд език бяха разработени четири вида елементи на онлайн обучението според възможностите, дефинирани от К. Чапъл (23): за информация (обучителни обекти за поднасяне на ново съдържание); среда за обучение (дизайн на занятие, дизайн на дейност за индивидуална работа); среда за общуване (дейности за групово работа – с колеги); за оценяване (обратна връзка). За всеки от елементите бяха създадени примерни дизайнерски решения за създадения модул по писане на академичен текст на английски език, които са инвариантни според най-подходящите за представянето им технологии. Табл. 5 определя мястото на всеки от изследваните елементи в дизайна на конкретния модул с предложените инварианти за него.

Таблица 5 Елементи на дизайн на уеббазиран модул с инварианти на използваните технологии

Елемент	Инварианти	Място в дизайн на курса	Инструменти за изследване
Информация – обучителен обект	Презентация; Аудио-видео материал; Връзка към външен обект (текст на уебстраница); Описание (текстови файл); Интерактивно представяне (упражнение за избягване на плагиатство с обяснения)	Тема Плагиатство	Рефлексия - рейтинге на представянето (1); Наблюдение (протокол); Анализ на анкетата; Анализ на фокус групата
Среда - занятие	Работен лист (текст); Работен лист (текст с илюстрации и хипервръзки); Уебстраница в средата; Презентация		Рефлексия - рейтинге на представянето (2); Анализ на анкетата; Анализ на фокус групата
Среда – дейност индивид. работа	Форум; Уебстраница с указания за работа; Работен лист с указания за работа; Външен ресурс с указания	Тема Въвеждане в курса	Рефлексия - рейтинге на представянето (3); Наблюдение (протокол); Анализ на анкетата; Анализ на фокус групата
Общуване – дейност групова р.	Форум Уики Имейл	Тема Нетикет	Рефлексия - рейтинге на представянето (4); Анализ на анкетата; Анализ на фокус групата
Оценяване – обратна връзка	Личен имейл Коментар от преподавател във форум (вижда се и от колегите) Коментар от преподавател в средата (вижда се само от студента) Коментар от колеги във форум Система за рейтинг без коментар от колегите Система за рейтинг без коментар от преподавател	Теми Бележки, Анонимна библиография, Резюме и Курсова работа	Рефлексия - рейтинге на представянето (5); Наблюдение (в средата); Анализ на анкетата; Анализ на фокус групата

Пълният дизайн е показан в таблица 18, която представлява специално създаден шаблон. Както се вижда, шаблонът дава възможност за съпоставяне на различните елементи на дейността по Х. Бийтъм (от табл.6) с възможностите на технологиите за извършването ѝ (по табл. 4), с което се улеснява изборът на най-подходящата технология/ технологии.

Таблица 6 Шаблон за описание на уеббазирана дейност по писане на академичен текст – пример за дейност за индивидуална работа

Учебна дейност Конкретно взаимодействие на обучаемия (обучаемите) с други хора, с използване на дадени средства и ресурси, ориентирано към конкретни резултати от обучението	Обучаем(и) Идентичност: предпочитания, нужди, мотивации Компетенции: умения, знания, възможности Роли: подходи и формати на участие	Друг(и) Другите хора, които участват в обучението и тяхната специфична роля във взаимодействието: подкрепа, медиация, напътстване и т.н.	Среда на обучение Средства, ресурси, продукти. Възможности (affordances) на физическата и виртуалната среда на обучение	Резултати от обучението ново знание, умения и способности. Доказателства за тях и/или продукти от обучителния процес
Занятие 1 Дейност 4 Задача 1 Задачата цели да установи входното ниво на Академичен английски език на студентите, както и тяхната компютърна подготовка. Разделена е на две части.			Използване на форум Имейл чрез средата	установяване на възможности за комуникация; ниво на академичния английски език
Постинг във форума Introductions, отваряне на нишка, отговор на постинг. Групова работа	Роля: участници в неформална академична комуникация онлайн – асинхронна, един към много	Други студенти	Форум в Мудъл	Постинги
Изпращане на имейл до преподавателя с отговор на въпроси за входящото ниво. Индивидуална работа	Роля: участници във формална академична комуникация онлайн – асинхронна, един към един	Студент – преподавател	Участници в Мудъл – имейл; Имейл услуги	Имейл с прикачен файл

4.2. **Инструментите за оценяване** на дизайна са разработени в съответствие с изискванията за качество, описани в 1.3. и характеристиките на изследването в действие, като целят да предоставят необходимите данни и средства за анализ за постигане на целта на изследването.

4.2.1. Входно-изходно равнище на писането на академичен текст

Входното ниво на владеене на общ английски език е уточнено с два инструмента – стандартен тест за установяване на ниво (29), отговарящ на Европейската езикова рамка (27) и анализ на текст за представяне на всеки студент (в отговор на конкретни въпроси). Нивото на знания за жанра и компютърната грамотност са установени чрез анализ на същите представяния.

Входното и изходното равнище на уменията за създаване на текст във всеки от избраните жанрове се установяват чрез анализ на продуктите на писане според зададените критерии.

4.2.2. Рефлексия

Инструментите представляват интегрирани в обучението кратки дейности, които са посочени в края на занятие, свързано с използването на конкретните технологии. Те изискват от студентите да подредят избраните технологии по това, доколко са

подходящи за съответния вид дейност: представяне на учебен материал, индивидуална работа, груповата работа, обратна връзка и оценяване.

4.2.3. Наблюдение

Протокол за наблюдение, съдържанието на който представлява свободен текст в отговор на въпроси във връзка с установяване на проблеми при използването на технологиите по време на занятието и при самостоятелна работа, както и въпроси от студентите. Попълва се от преподавателя по време или веднага след присъственото занятие.

4.2.4. Анкета

Състои от 66 въпроса (от които 60 затворени и 6 отворени), разделени в три категории: биоданни (за уточняване на изследваната извадка), за оценка на влиянието на различни елементи на уеббазираното обучение върху усещането за мотивираност (тип избор и 5-степенни Ликертови скали за оценка) и отворен въпрос за генериране на предложения и идеи за подобряване на обучението по академично писане. Наборът въпроси е генериран в съответствие с предложените в стандартизираната Анкета за оценка на курс (26) категории и примерни въпроси (2, 8, 13): добро преподаване, ясни цели, натоварване, оценяване, независимост, общи образователни умения (generic / soft skills)

4.2.5. Фокус група

Инструментът, който беше използван, е адаптиран основно по предложения за същата цел списък въпроси за сумативно оценяване (19:23). Формулировките съответстват на целите на конкретния курс по академично писане за получаване на по-задълбочена информация за усещанията на студентите, позитивните и проблематичните страни на обучението, както и да генерират предложения за подобрения в резултат от непосредствените впечатления от участието им в него.

5. Пилотиране на модула и провеждане на изследването

Характеристики на изследваните студенти – биоданни

Общият брой изследвани лица е 56, който представлява извадка на случаен принцип от общо 92 студента, записани за обучение в Магистърска програма „Комуникация: език, литература, медии“ на Факултета по класически и нови филологии за зимния семестър на академичната 2010/2011 година. Формите на обучение са редовна и задочна, входното ниво на владеене на английски език варира силно (табл. 7), както е установено със стандартния тест за определяне на ниво.

Таблица 7 Описание на изследваните студенти

	Етап 1	Етап 2
Брой участници	32	24
Мъже	5	5
Жени	27	18
Възраст	28	Над 35
Ниво на владеене на английски език	B1-C2	A1-C2
Форма на обучение	Задочна и редовна	Задочна
Степен на обучение	магистърска	
Програма	ФКНФ, Англицистика, Комуникация: език, литература, медии	

Както се вижда от таблица 7, участниците се характеризират със следните особености: съотношението мъже – жени е 1:5, което за хуманитарните специалности е традиционно. Средната възраст е 28 и над 35 години, което се дължи на факта, че става въпрос за магистърска степен на обучение.

С помощта на анализ на входните текстове по представяне се търси: социална ангажираност, персонален опит в изучаването на английски език и по-специално академично писане и текстове и ниво на компютърна грамотност. Целта е да се гарантира възможност всеки един да се включи активно в занятията, да участва в електронна комуникация, да използва ресурсите и да има потенциална готовност за използване на виртуална учебна среда. За извличане на тази информация беше направен анализ на 22 текста, категоризация и групиране на данните от тях. Установи се, че социалната ангажираност на студентите е голяма, особено при участващите в задочната степен на обучение, които са предимно действащи учители. Голяма част от редовните студенти също работят. От тези данни може да се предполага сериозна натовареност със семейство и служебни ангажименти за мнозинството от участниците в изследвания курс и потенциална невъзможност да се посещават занятията.

5.1. Етап 1

5.1.1. Входното и изходното равнище на жанровете за установяване на успеха на курса беше засечено. Установи се, че по зададените критерии за всеки жанр има следните тенденции (табл. 8):

- студентите са се справили отлично както с бележките, така и с анотираната библиография и резюмето;
- при входното ниво жанровете бележки и резюме се смесват, много често се наблюдават цели изречения, взети директно от текстовете, без преработване по никакъв начин;
- проблем е избирането на ключови думи и фрази (критическо четене) и свързването им в смислен, логично подреден текст;
- студентите са се справили по-добре с резюметата, отколкото с бележките;
- проблематично се оказва осмислянето на функциите на пълната библиографска справка, при аотиране има тенденция да се отбелязва само съдържанието на началото на оригиналния текст. При изходните продукти тези проблеми са преодолени като цяло, въпреки че проблемите с пълнотата и съобразяването на библиографията с MLA все още се срещат;
- при курсовата работа от вида литературен обзор на входното ниво се установиха проблеми, свързани с липсата или неправилното цитиране, следването на структура, подобна на есе на български език и накъсаност на текста (липса на кохезия). На изходното ниво остават необичайно ниски резултатите по критериите за структура, оформление според стандарта и език и кохезия. Това доказва необходимост от часове, посветени на анализа на текстове и структурирането на собствени, според стандартите за всеки от жанровете.

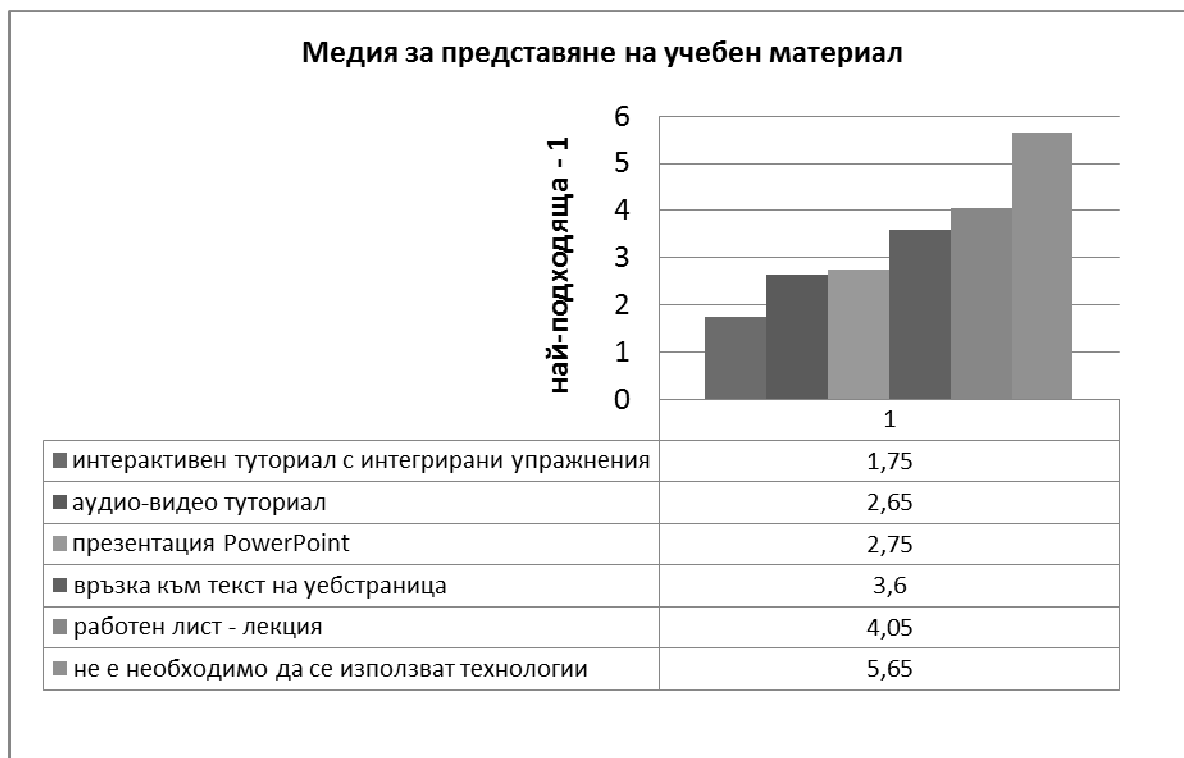
Таблица 8 Резултати от входните и изходните равнища за изследваните жанрове – Етап 1

	Портфолио			Курсова работа (Литературен обзор)
	Бележки	Анотирана библиография	Резюме	
Входно равнище По критерии-те за жанра	- Не винаги най-важното - Цели изречения директно взети Дълги откъси	- Дълги, директно копирани цели изречения - Прекалено накъсани – ключови фрази, а не изречения - Промяна на жанра – бележки, директно копиране - Анотирането не е по същество, а по-скоро разказва само началото Липсват библиографски данни		- Предимно тип преразказ, без анализ. Липса на критическа оценка (собствено мнение) - Липса на цитиране или неправилно такова - Липса на форматиране според стила – много често - Цели откъси директно копирани, плагиатство - Накъсаност, липса на кохезия - Структурата на целия текст и на ниво параграф е проблем - Структурата на ниво изречение и връзки е проблем
Изходно равнище По критерии за жанра	- Приличат на резюмета - Директно взети цели изречения Средна оценка 6,92 (от 10) (редовно), 8,18 (от 10) (задочно)	- Повечето са се справили спрямо изискванията. - Единични случаи с непълна библиография Средна оценка 7,3 (задочно) и 8,56 (редовно)	- Повечето са се справили много добре и според изискванията - Единични случаи на директно копирани изречения - Несвързани изречения Средна оценка 8,8 (редовно) и 8,4 (задочно)	- Избор на подходяща тема (средна стойност 33,2 от 40), ресурси (средна стойност 35 от 40) и разнообразие от такива (30 от 40) – много добри - Повечето са се справили с изискванията на формата, но има и много пропуски (32,9, но има и с 0) - Относително слаби са цитирането (23 от 40) и библиографията (26 от 40) - Най-сериозен проблем са структурата (18,8), езикът (18,5) и кохезията (20 от 40) - Средна оценка 28 (от 40)
Коментари	- Извличането на същественото е проблем - Ключови думи и фрази, а не изречения!	- Не е ясно какво значи пълна библиографска справка (според MLA) - Повечето са се справили отлично	- Не винаги текстът е добре интегриран в собствения стил - Като цяло са се справили много добре	Като цяло резултатът е добър, доста над средното ниво, но под очакванията.

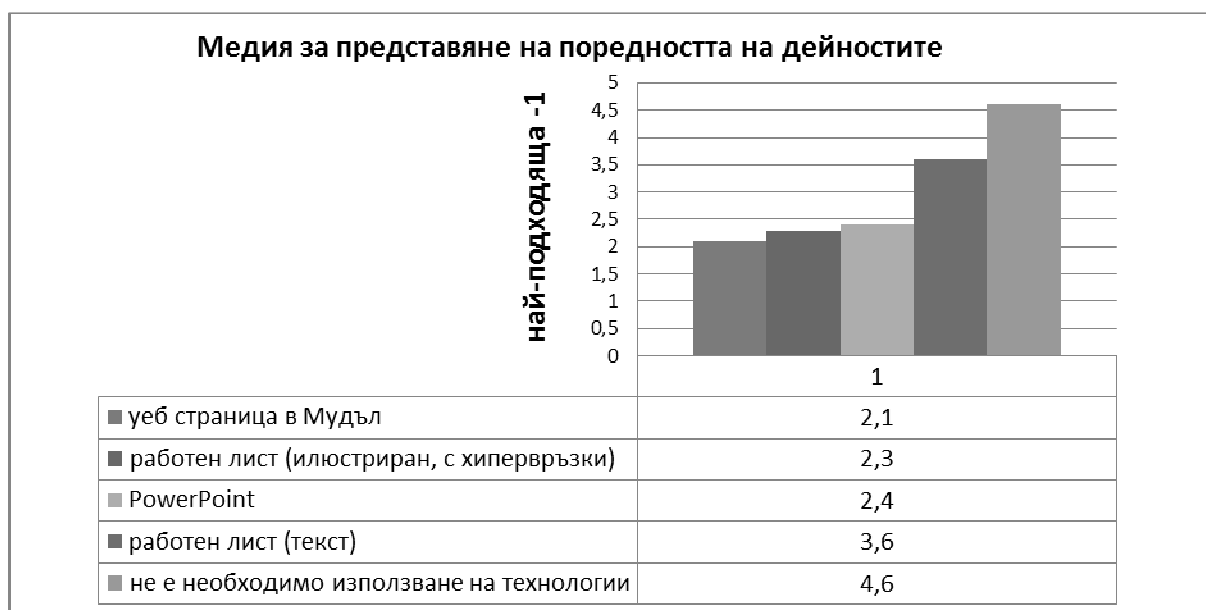
5.1.2. Резултати от рефлексите. Установиха се следните зависимости:

- За предпочитанията за медии при представяне на учебен материал: от резултатите (фиг. 4) се вижда, че най-подходящи са интерактивните и мултимедийните представяния, докато текстовите не са предпочитани от студентите, а неизползването на технологии за представяне категорично се отхвърля от мнозинството от респондентите.

- Медии, които са най-подходящи за представяне на поредността на дейностите в рамките на занятието (фиг. 5): явно е, че работният лист под формата на текст не среща одобрение. Останалите предложени формати са с почти равен резултат, което показва, че е необходимо комбинирането им при представянето на занятията.

Фигура 4 Етап 1, рефлексия 1: най-подходяща медия за представяне на учебен материал

Фигура 5 Етап 1, рефлексия 2: най-подходяща медия за представяне на последователността на дейностите (занятие)

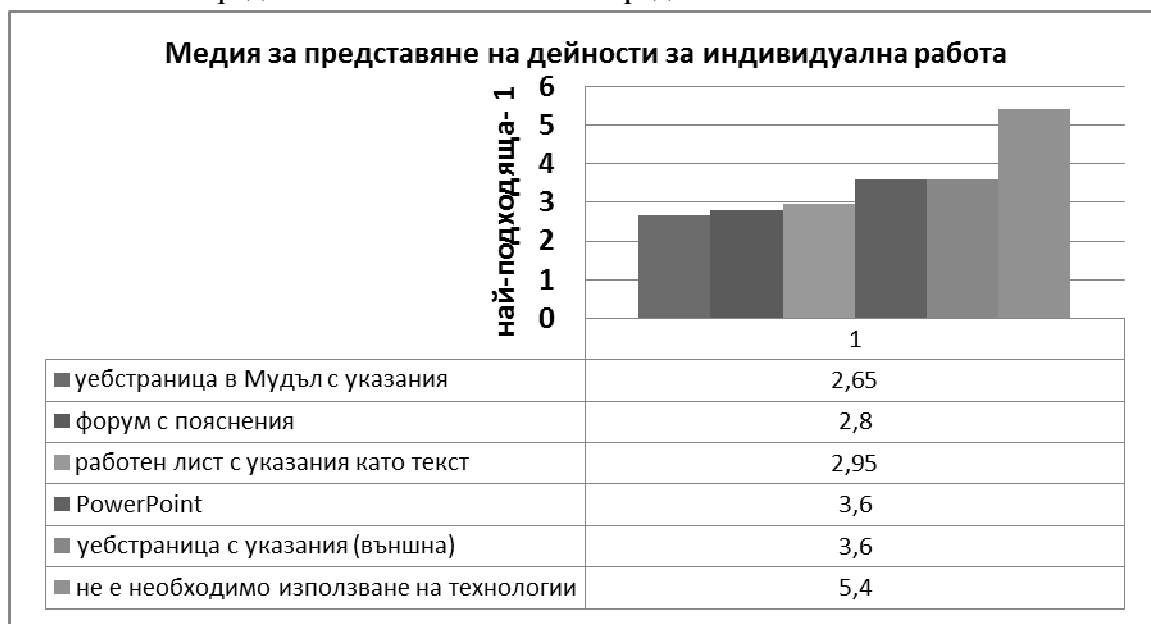
- за представянето на индивидуална задача (фиг. 6) изборът на студентите показва, че се предпочита комбинирането на уеб страница в Мудъл с указания, форум с пояснения и работен лист с указания. Презентацията и външните ресурси са по-малко предпочитани;

- подреждането на медиите за представяне на групова работа показва, че студентите предпочитат като основен вид форума, уики и имейлът се възприемат като по-второстепенни (фиг. 7);

- Особено интересни са резултатите от петата рефлексия (фиг. 8): наличието на обратна връзка от преподавател чрез средата (във форум и лично съобщение) е

изключително високо ценена, следвани от даването на индивидуален коментар чрез имейл и от колеги. Оценяването без коментар се цени много слабо.

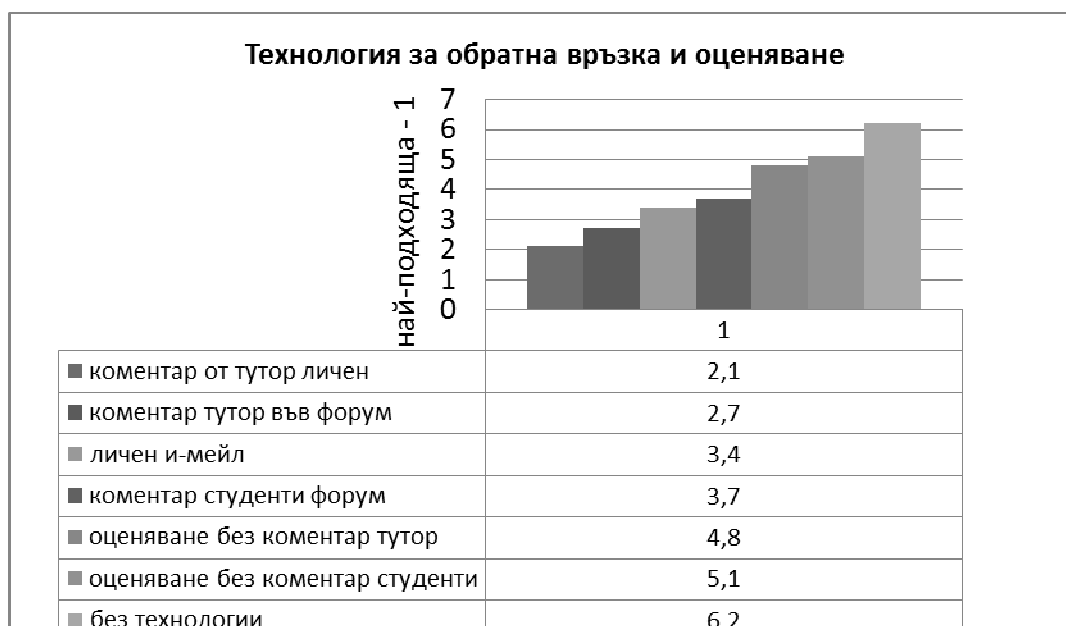
• Неизползването на технологии при всички рефлексии е на последно място, с много голяма преднина за всички останали предложения.

Фигура 6 Етап 1, рефлексия 3: най-подходяща медия за представяне на индивидуална задача

Фигура 7 Етап 1, рефлексия 4: най-подходяща медия за представяне на групови дейности

Фигура 8 Етап 1, рефлексия 5 – най-подходяща медия за обратна връзка и оценяване

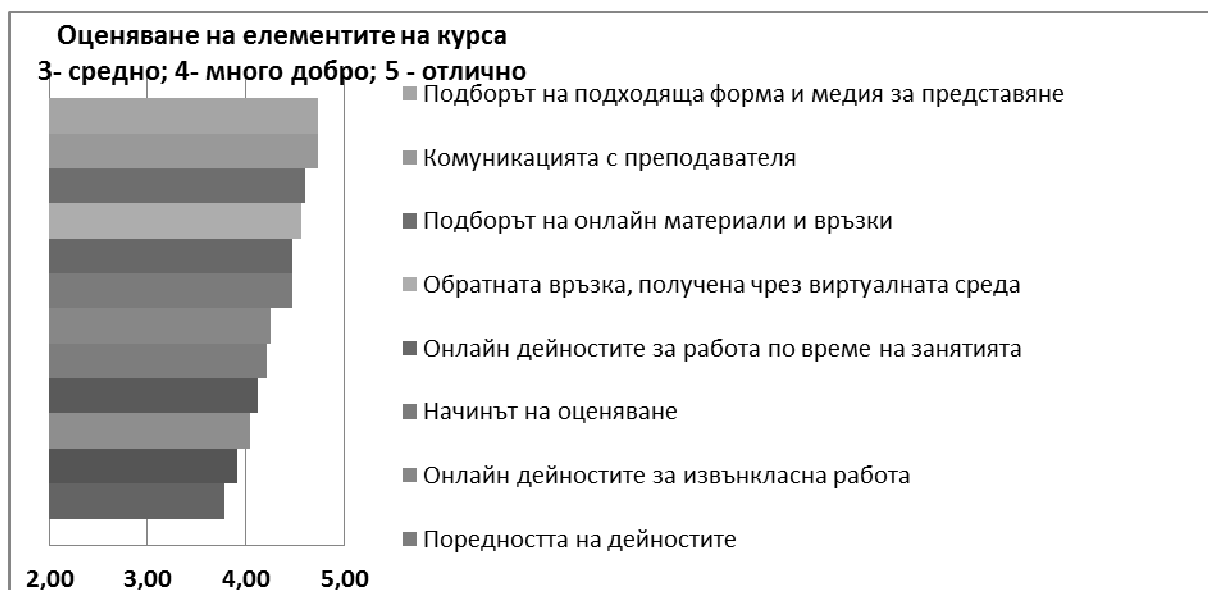
5.1.3. Резултати от наблюденията при групата задочно обучение

Проведените наблюдения имаха за цел да установят какви затруднения срещат студентите при използването на технологии, тъй като част от участниците споделят при входящото представяне, че не се чувстват сигурни при търсене онлайн и отваряне на електронна поща, а за всички студенти е новост използването на уеббазирана среда и интерактивна мултимедия. Анализът подсказва възможности за повишаване на ефективността на работата и предоставяне на равни възможности, въпреки разликата в нивото на работа с компютър чрез:

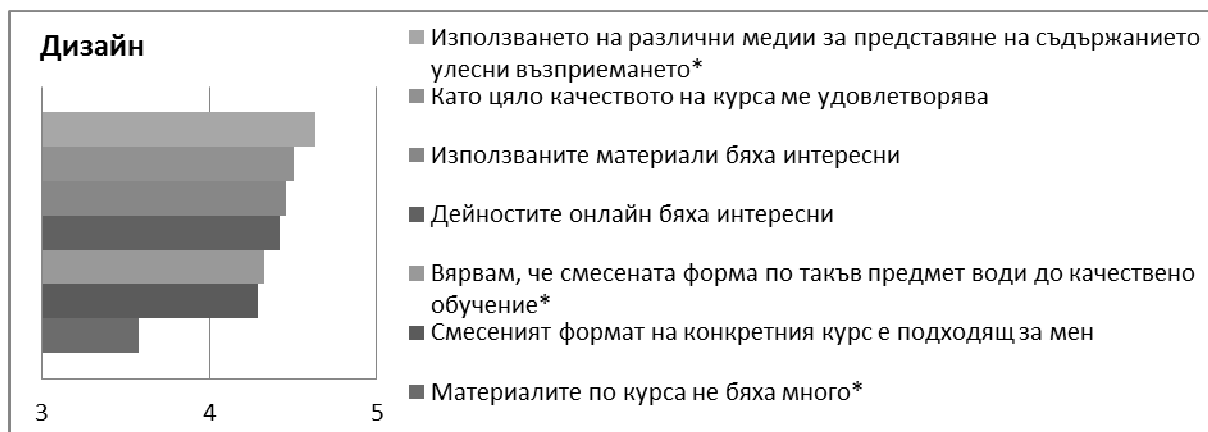
- Предоставяне на изрични указания за вход и ползване на средата индивидуално на всеки студент, а не в самата среда както досега;
- Обучение по търсене и оценяване на информация като основно академично умение в рамките на специализирани за това занятия (например мета курс - тип изборна дисциплина за тези, които срещат затруднения);
- Обучение по използване на основните офис продукти за набиране, редактиране и форматиране на текст (отново в рамките на друга изборна дисциплина).

5.1.4. Триангулацията на резултатите се осигури от **анкета** и **фокус група**, приложени в края на обучението, при които се установи:

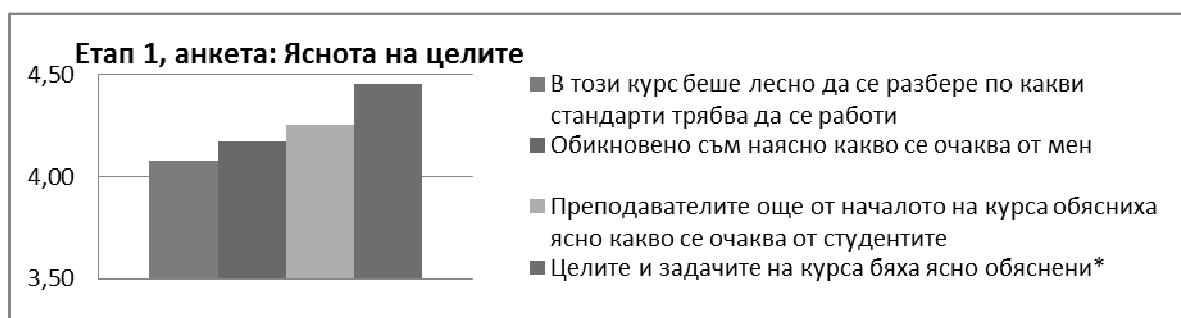
- Всички елементи на курса са изключително високо оценени (фиг. 9);
- Данните от групата въпроси, които се отнасят до дизайна на самия курс, дейностите и материалите в него показват, че студентите одобряват формата на курса, като са особено позитивни по отношение на използването на разнообразие от медии и модалности (фиг. 10);
- Въпросите относно това доколко ясно са поставени целите на курса (фиг. 11) показват, че мнозинството от студентите са наясно с изискванията и критериите, по които се работи в курса;
- Чувството за независимост и възможност за избор също е относително високо (фиг. 12) и показва оценяване на отношението на преподавателя;

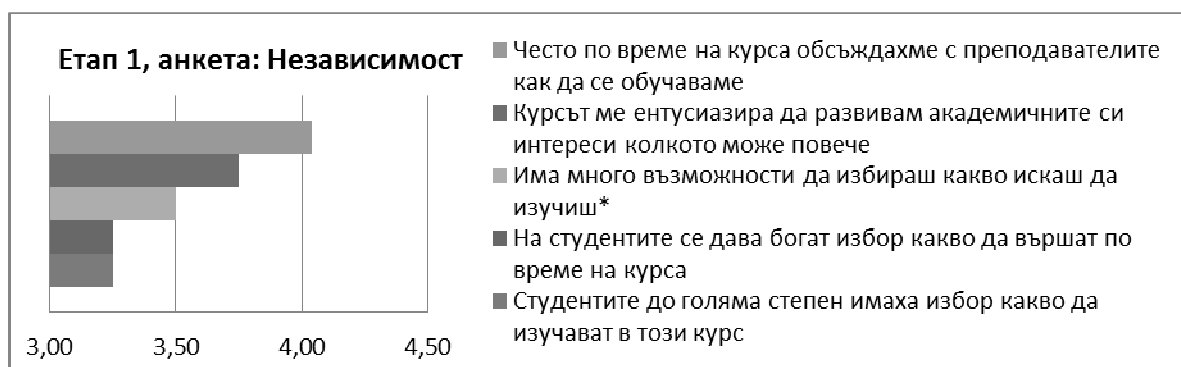
Фигура 9 Етап 1 анкета - въпроси за оценяване на елементите на курса

Фигура 10 Етап 1, анкета, дизайн

Фигура 11 Етап 1, анкета, яснота на целите

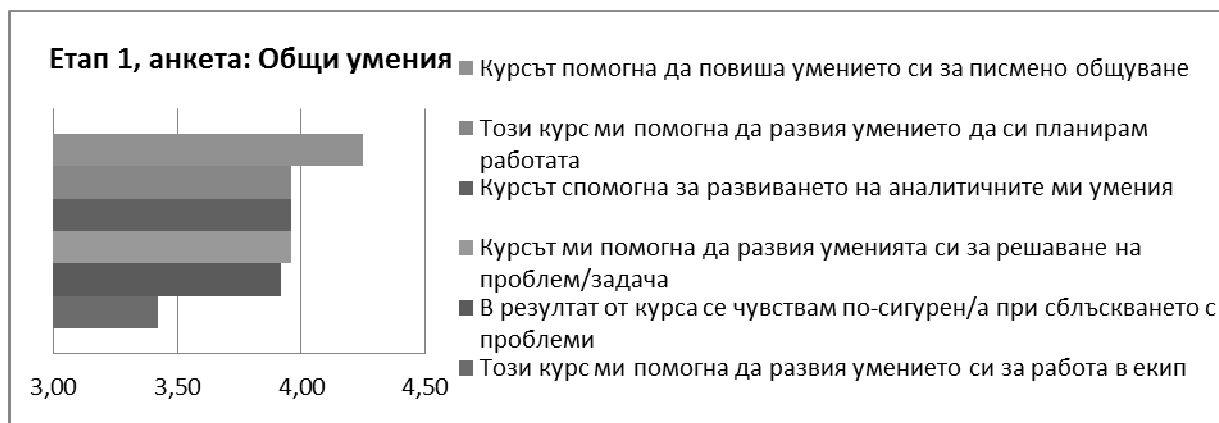
Фигура 12 Етап 1, анкета, независимост

• Развиването на общи академични умения (фиг. 13) е сериозно, според студентите, като единствено умението за работа в екип е получило по-ниски резултати;

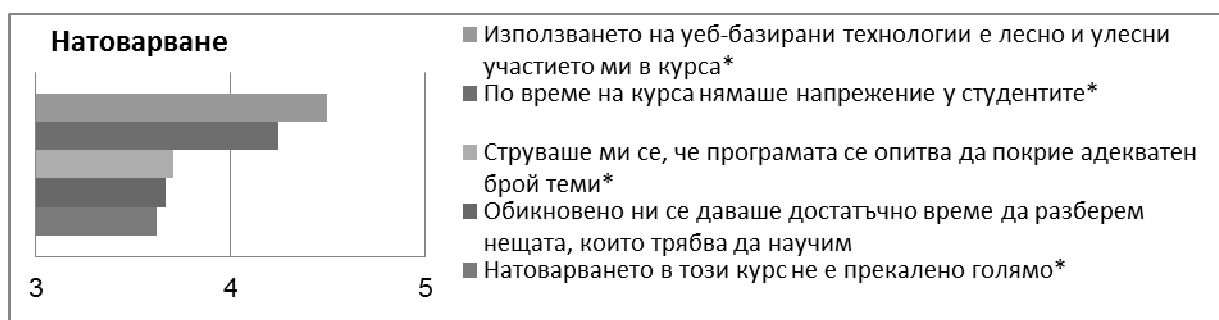
• Натоварването в курса, което е друг сериозен показател за адекватност по отношение на възможностите за съчетаване на обучението с професионалните и личните ангажименти. Резултатите показват (фиг. 14), че напрежението е ниско, и технологиите подпомагат обучението в сериозна степен;

• Преподаването като цяло е изключително високо оценено, което потвърждава и ролята на преподавателя не само за дизайна на обучението, а и по време на прилагането му. От фиг. 15 се вижда, че най-високо се цени комуникацията с преподавателя и даването на обратна връзка от него;

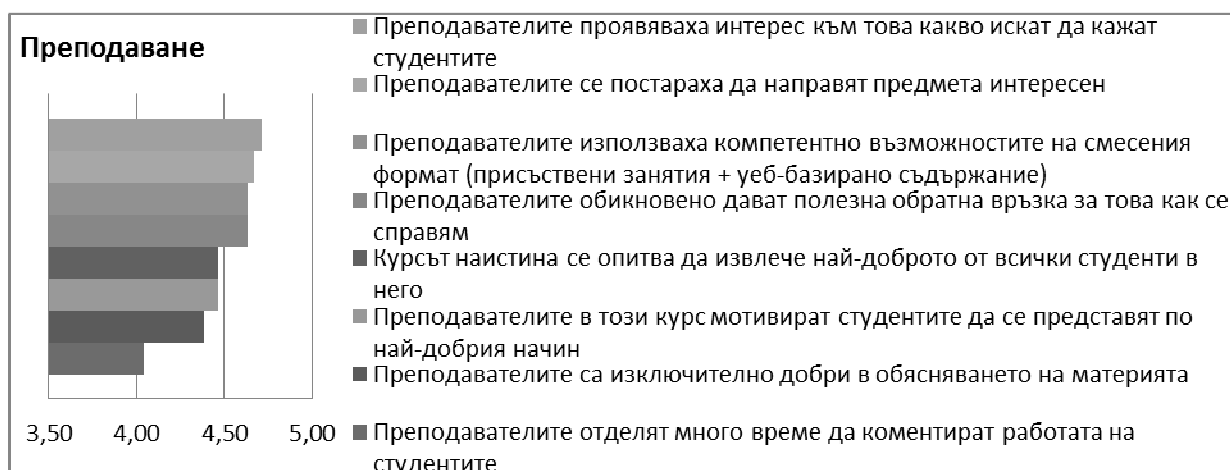
• Последната категория затворени въпроси се отнасят до оценяването. От фиг. 16 става ясно, че студентите най-високо оценяват наличието на разнообразие от форми на оценяване, наясно са, че запаметяването не е достатъчно и че е необходимо системно учене за справяне с материала.

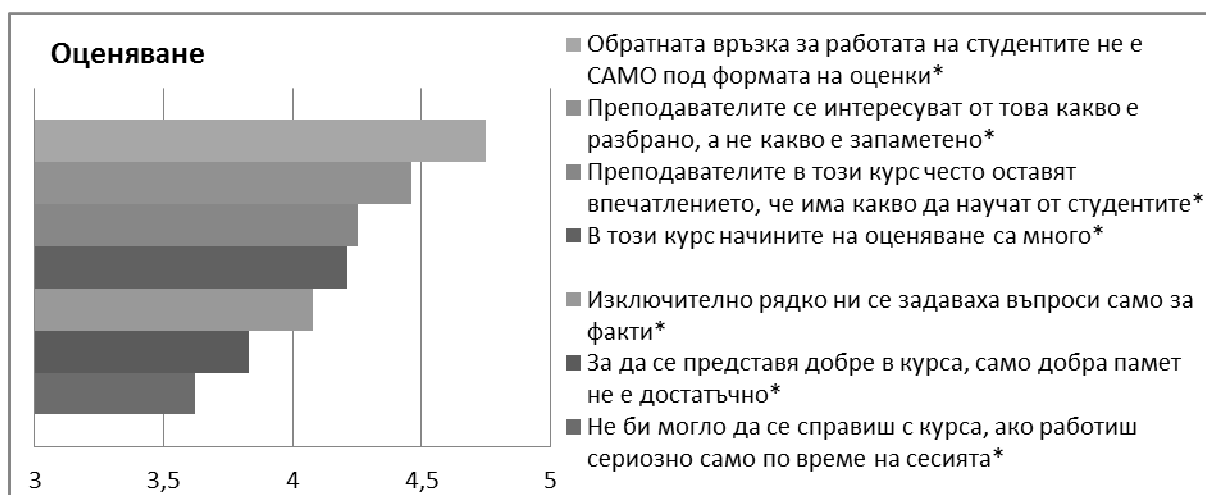
Фигура 13 Етап 1, анкета, общи умения

Фигура 14 Етап 1, анкета, натоварване

Фигура 15 Етап 1, анкета, преподаване

Фигура 16 Етап 1, анкета: оценяване

Анализът на отворения въпрос е реализиран чрез кодиране, категоризиране и групиране на отговорите. Откриха се три категории отговори – (1) свързани с курса като цяло – дизайн, дейности, материали, поднасяне, преподаване и баланс на дейностите; (2) с уеббазирания формат – мултимедийност, достъпност, подбор; (3) и чисто административни. В първата категория се забелязва категорично одобрение към цялостния дизайн на курса (5 отговора): „добре организирани, интересни и полезни занятия”, „поднесен по съвременен и интересен начин”, подбора и поднасянето на материали (3 отговора), както и характерът и разпределението на дейностите (6 студента). Мултимодалният характер на материалите (3 студента) и достъпът онлайн също са оценени високо (4), като се споменава и практичността на това, че курсът ще е достъпен онлайн и след приключване на занятията. Като проблематични се отбелязват нуждата от повече практически упражнения с писане (4) върху конкретен текст (1). В бележките по административното регулиране на занятията се споменава, че има нужда от по-равномерно разпределение (повече и по-кратки занятия) (6 отговора, предимно задочно обучение). Студентите смятат, че така ще се гарантира по-голяма ефективност и технологично време за усвояване на материала. В допълнение се предлага курсът да се провежда след завършване на обучението по практически английски (1), с което да се даде възможност на студентите с по-ниско ниво на езика (споменато от 2 студента) да се възползват оптимално от обучението.

Анализът на фокус групите също се базира на кодиране, групиране и категоризация на отговори в свободен текст. Резултатите показват, че по отношение на курса като цяло и постигането на целите, които той си поставя, студентите са изключително удовлетворени от полученото, като намират, че до момента за дисциплина с такъв хорариум, не са получавали толкова много. Те споделят, че курсът е изключително интересен (4 отговора), иновативно поднесен (отново 4) по един „плавен и удачен начин” (адекватност на поднасяне 3), добре подреден. Групираните отговори като представяне на съдържанието показват, че най-позитивно е отношението към използването на средата за организиране и поднасяне на информацията - не се налага да записват постоянно по време на занятията. Високо се оценява и разнообразието на материали и медии на представянето им, като най-много одобрение събират дигитализацията, видео материалите и презентациите, както и постоянната достъпност на тези материали. Тази достъпност се асоциира в много случаи със самостоятелност и възможност студентите да се съобразяват със собственото си темпо, време и възможности. Обучаемите осмислят и полезността на външните ресурси за запознаване с автентични материали от носители на езика. Като единствена препоръка по отношение на материалите, може да се отчете желанието за повече креативни упражнения, тъй като „полезните са скучни”, дори когато са поднесени по новаторски начин.

По отношение на уменията за писане, мнението на студентите е, че форматът на курса е изключително подходящ, тъй като е практически насочен „без много теории” (3), че са получили стабилна основа за изискванията за структуриране, съдържание и форматиране на академичен текст. Забележките им тук са, че биха искали да има повече време за упражняване на уменията за форматиране в реално време (3), че биха предпочели готови шаблони за форматиране на текстовете (2), както и повече обяснение кое къде се пише. Осмислянето на жанра и компетенциите по отношение на писането на академичен текст на английски език показват промененото отношение към

изискванията, усъвършенствани умения за сравнение и критичен анализ според зададените критерии за жанра, както и осъзнаването на смисъла от прилагането на цитиране и правилно структуриране.

Може би най-разнообразни отговори са получени в категорията „общи умения”, към които студентите са отбелязали развиването на умения за работа с технологиите за лични и образователни цели, както и за желание да ги прилагат в собствената им практика. Въпреки известни притеснения, които част от тях споделят, че са имали в началото на курса поради активното използване на непознати за тях технологии, те отчитат добро самочувствие и адекватно справяне с възложените задачи. Споменати са и друг тип умения: социалните - за работа в екип, за общуване, даване и получаване на обратна връзка. Този тип умения също се ценят високо с оглед на „подготовката ни за реалния живот” и се осмислят като необходими за адекватната им реализация чрез комуникация, представяне на собственото мнение и отговорност към останалите в колектива.

5.1. В резултат от анализа на получените резултати бяха направени следните промени в дизайна:

- Отпадна темата за Нетикет, за сметка на увеличаване на часовете за практически занимания с текст. Преструктуриране и подреждане на темите според възможността за реализиране на дейностите в рамките на конкретните часове. Анотацията и описанието на курса бяха направени по-подробни, с изрично поставена препоръчителна библиография, под формата на работни листове, достъпни за сваляне.

- Бяха разработени допълнителни указания за работа в средата, като структурата на самите занятия беше опростена и направена на принципа основни ресурси - допълнителни ресурси. По подобен начин бяха допълнени и указанията за всяка от дейностите. Като отделна тема беше изнесена курсовата работа с указанията за работа, изискванията и критериите за оценяване, съответните ресурси, форуми и възможности за качване и получаване на обратна връзка.

- Основна промяна, на базата на получените резултати беше, че дейностите свързани с интерактивните материали бяха ориентирани към самостоятелна индивидуална работа извън занятията, като бяха дадени допълнителни указания за използването на различните формати. Това беше направено с цел част от присъствените часове да се преориентират към дейности по работа с текстове и практика на писане.

- Беше създадена дейност по редактиране на реален текст с цел усвояване на уменията за този финален етап на писане на академичен текст. Нагледните материали по структурата и етапите на писане на академичен текст, както и примерните бяха добавени към занятията като самостоятелни работни листове за сваляне. За сравнение, в първоначалната версия на дизайна тази информация присъстваше като част от презентацията и като външна връзка, което според студентите се оказва недостатъчно за справянето им с материала.

5.2. Етап 2

Така направените промени станаха основа на проведен курс с 24 задочни студенти от същата магистърска програма през периода януари - февруари 2011 г., който се явява втори етап на изследването в действие и цели да верифицира резултатите от първия етап. Проведоха се рефлексии, анкета и оценяване на входното и изходното ниво на произведените текстове в жанровете резюме (summary), анотирана библиография и

литературен обзор (курсова работа). Инструментите за първия етап бяха приложени и за втория с цел съпоставимост на получените резултати.

Резултатите в етап 2 потвърдиха успешността на променения дизайн, като дадоха по-добри резултати при изходните равнища на умение за писане по жанрове, както се вижда от таблица 9. Със средна стойност от над 30 (от 40) за средните оценки от работите, резултатите са малко по-високи от тези при първия етап на изследването. Забелязва се, че тази промяна се дължи най-вече на по-високите резултати в областите, за които се отчете слабост при първите групи - стилът, структурата и кохезията тук бележат средни стойности от 28 и повече. Подобрене има при форматирането, което е със средна стойност от 35,5; а цитирането и библиографиите запазват стойности от около 25 – 26 (от 40).

Таблица 9 Резултати от входните и изходните равнища на изследваните жанрове - Етап 2

	Портфолио			Курсова работа (Литературен обзор)
	Бележки	Аотирана библиография	Резюме (summary)	
Входно равнище По критериите за жанра	- По-кратки, по-скоро анотация - Има много добри и много слаби	- Непълна библиографска справка - Липсва анотация или е тип „бележки“ - Като цяло добре са се справили	- Добро начално ниво като цяло, по-кратки (приличат на анотация)	- Неясна критическа оценка (собствено мнение), липса на подходящи думи за оценка - Липса на цитиране или неправилно такова - Липса на форматиране според стила - Неясна структура на параграфите и на целия текст – най-често не е обособено въведението - Граматически грешки и грешки в конструкцията на изреченията
Изходно равнище По критерии за жанра	-Приличат на обобщения -Директно взети цели изречения Средна оценка 6,3 (от 10)	- Анотациите са добри, често малко по-дълги - Много случаи с непълна библиография Средна оценка 7	-повечето са се справили много добре и според изискванията - единични случаи на директно копирани изречения -несвързани изречения Средна оценка 8,4	- Избор на подходяща тема (средна стойност 35 от 40), ресурси (средна стойност 31 от 40) и разнообразие от такива (30 от 40) – много добри - Повечето са се справили с изискванията на формата, все още има и пропуски (35,5) - Остават относително ниски средните стойности на цитирането (25 от 40) и библиографията (26 от 40) - Проблемът със структурата (28) и езика (30) са повлияни успешно - Кохезията поддържа нивото (28 от 40) - Средна оценка 28 (от 40)
Коментари	- извличането на същественото е проблем - ключови думи и фрази, не изречения	- Не е ясно какво значи пълна библиографска справка (според MLA) - Повечето са се справили отлично	- Не винаги текстът е добре интегриран в собствения стил - Като цяло са се справили много добре	Като цяло резултатът е добър, доста над средното ниво, но под очакванията.

Като цяло рефлексите потвърдиха тенденциите при избор на технологии за обучение, както и желанието и готовността на студентите да бъдат обучавани с технологии. Анкетата затвърди тези резултати, като показва много висока оценка на мотивиращите фактори, добро самочувствие за справяне с материала и технологиите и изключителен интерес.

Може да се обобщи, че като цяло курсът е изключително позитивно оценен, като поднасянето му и електронната формата на материалите са особено добре приети. Уменията за писане и жанровата компетенция са осмислени и оценени, като се споделя потребност от повече занимания в реално време, както и повече време между занятията. Общите умения по отношение на работата с технологии и по отношение усъвършенстването на социалните умения също са високо оценени, като в контекста на курса са отчетени като абсолютна необходимост за бъдещата реализация - „това е бъдещето”, „подготовка за реалния живот”.

5.3. Коментар на резултатите и извеждане на модел на дизайн на уеббазирано обучение за нуждите на Факултета по класически и нови филологии

Проведеното изследване от вида изследване в действие (в два етапа) показва, че интересът и мотивираността на студенти в магистърска степен от смесения формат на обучение по академично писане на английски език са изключително високи. Постиженията на студентите по заложените от дисциплината цели потвърждават, че вследствие на курса знанията и уменията на студентите отговарят на поставените стандарти и критерии. Установява се напредък в осмислянето на жанровете бележки, анотирана библиография, резюме и литературен обзор, както и познаване и спазване на изискванията за стила MLA за цитиране и форматиране. Като основно предизвикателство се идентифицира структурата на академичен текст на английски език, при което тенденцията за осмислянето ѝ на всички нива – цялостен текст, параграф, изречение – показва силно влияние на родния език и стандартите прилагани към академичния текст на български.

Мнението на студентите за цялостния дизайн на курса, структурата и поднасянето на занятията и разнообразието от материали е много високо. Мултимедийният характер на дизайна се оценява като изключително интересен и улесняващ възприемането; смесеният формат на курса се осмисля като много подходящ предвид заложенния хорариум, особено при задочната форма на обучение, където студентите оценяват високо достъпа до материали и възможността да получават обратна връзка извън занятията. Оценката на ролята на интерактивните мултимедийни материали за обучение в този смисъл е висока както при студенти с висока степен на компютърни умения, така и при такива с по-слаба.

Положителна оценка получават преподаването, експертността по дисциплината, по дизайна и по начина на представяне на материята, като ролята на преподавателя при даването на обратна връзка и оценяването се счита за особено важна. Мнението на студентите за самооценяването и оценяването от колеги е по-скоро традиционно – че това е отговорност и задължение на преподавателя - и показват негативно отношение към възможността да бъдат оценявани от другите. Въпреки единични случаи на изразено одобрение към такива възможности, мнението на мнозинството е, че такава

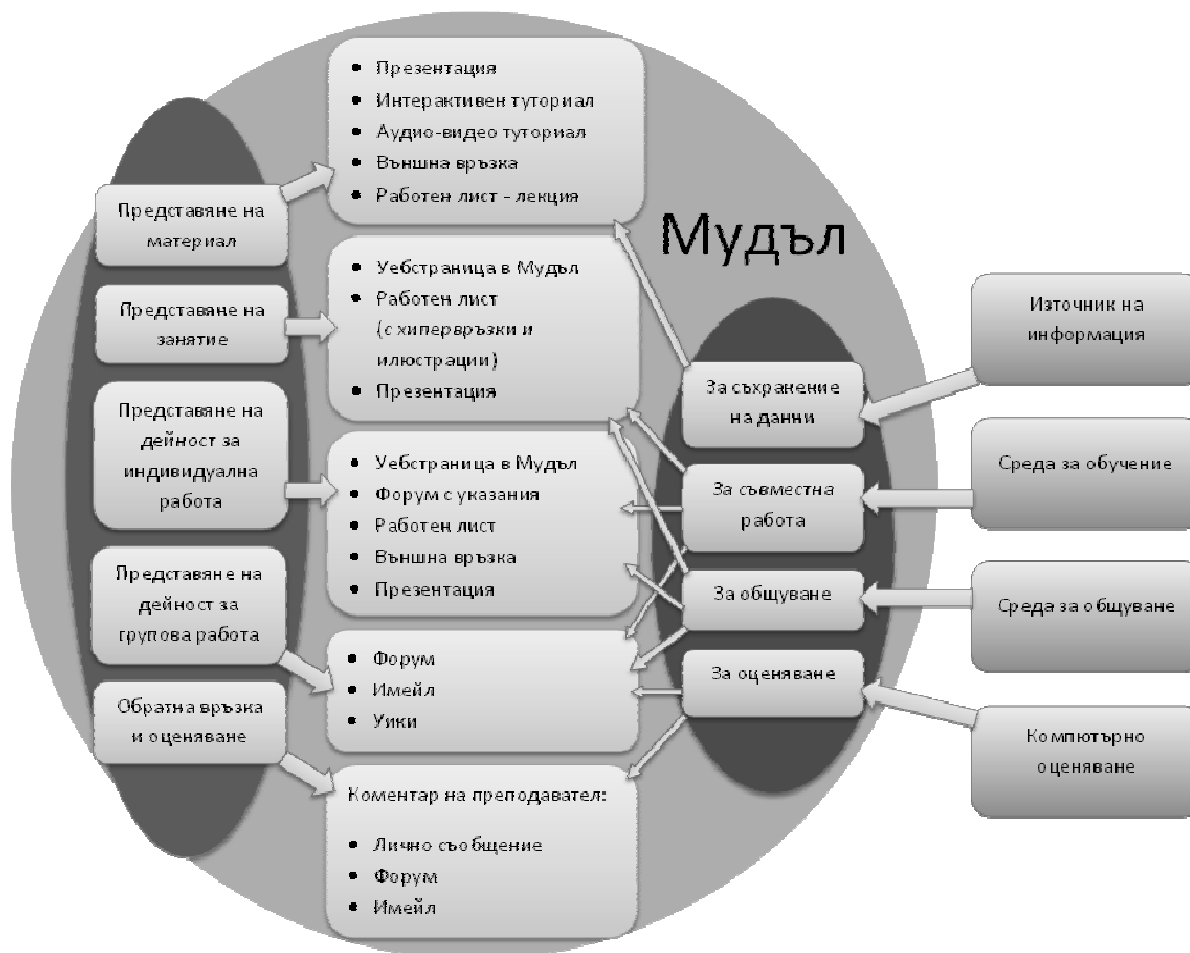
оценяване е неефективно (отнема излишно време) и не е особено полезно (от гледна точка на компетентността на другите студенти по дисциплината).

При дизайна на подобни курсове следва да се има предвид и фактът, че инициативността на студентите е слаба по отношение на промени в поднасяния материал, структурирането на занятията и подбора на теми, но се харесва възможността да дават обратна връзка. Следователно такава трябва да се предвиди по време на самите занятия с цел те да са по-ефективни за всеки студент. Необходимо е да има готовност за добавяне на указания и пояснителни материали, дизайнът следва да е лесен за адаптиране, така че поставените стандарти да се постигат независимо от входните нива на общия английски и на компютърните умения на студентите.

Конкретните предпочитания на студентите по отношение на дизайна на дейности и поднасянето им показват стабилност, като неизползването на технологии е нежелателно за повече от 85% от респондентите на двата етапа от изследването. Чисто текстовите формати на представяне на занятие, дейност и обучителен обект също не се одобряват. Изборът на технологии и медии за представяне на учебен материал показват, че комбинирането на аудио, видео и интерактивни мултимедийни материали и презентации би дало най-добър резултат. Представянето на занятие е желателно да става под формата на уеб страница (в средата Мудъл), придружен от работен лист с указания, илюстрации и хипервръзки, допълнени с презентация (PowerPoint). Дейностите за индивидуална работа също изискват комбинация от уеб страница (в Мудъл), форум с пояснения и работен лист с указания, а от дейностите за групово работа най-добре се приема форумът. При избора на технология и медия за получаването на обратна връзка се оказва, че съществен фактор е това доколко те осигуряват конфиденциалност и възможност за коментар от страна на преподавателя. Така личното съобщение в средата с коментар от преподавател, коментарът във форум и личният имейл с коментар се ценят значително по-високо от коментара от колеги, а липсата на коментар и получаването само на оценка от преподавателя се считат за нежелателни.

Създаденият и апробиран дизайн на уеббазиран курс може да се представи в следния модел, който обобщава взетите практически решения в процеса на създаване и изследване на курса (фиг. 17). От ляво на фигурата са дадени етапите на дизайна (по обобщената табл. 1), а от дясно са уеббазираните технологии, съответстващи на възможните приложения на ИКТ в чуждоезиковото обучение (по табл. 4). Средната част представлява конкретните решения за дизайна на модул по писане на академичен текст в съпоставка с получените резултати при изследването на инвариантното им представяне.

В резултат на изследването се обособиха следните елементи на дизайна, които съответстват на методическото ниво на адаптираната Рамка на Гарисън (фиг.1): представяне на занятие, представяне на учебно съдържание, дейности за индивидуална работа, дейности за групово работа, обратна връзка (общуване) и оценяване. От фигура 17 става ясно, че за всеки от тези елементи има набор от подходящи уеббазирани технологии, достъпни чрез виртуалната учебна среда Мудъл. Практически получените резултати дават отговор за това каква част и кои точно технологии да бъдат взети предвид при конкретен дизайн за нуждите на ФКНФ, с което се реализира и основната цел на настоящия труд. Моделът не предписва конкретни технологии, а показва механизъм на избор от възможните, достъпни чрез средата Мудъл.

Фигура 17 Модел на дизайн на уеббазиран курс по чужд език за смесено обучение

Обобщение и прогнози

Въз основа на направения теоретичен анализ и резултатите от емпиричното изследване могат да се направят следните по-важни научни и научно-приложни изводи:

1. Установена е липса на конкретни насоки за дизайна на гъвкаво индивидуализирано обучение по чужд език, подпомагано от технологии, както и на емпирични данни за ефекта от налични технологии върху такъв дизайн. Предвид растящата необходимост от оптимизиране на обучението по чужд език и повишените изисквания за достъпност на качествено обучение в тази област, залегнали в редица европейски документи и установени в практиката при реализацията на обучаваните кадри, проблемът беше оценен като актуален и беше потърсено адекватно решение. Настоящият труд разглежда проблема за ефективното интегриране на съвременните уеббазирани технологии за нуждите на университетско чуждоезиково обучение.

2. Теоретичната основа на предлаганото решение беше разгледана от гледна точка на тенденциите и добрите практики в областите обучение по академичен английски език, интегриране на технологиите в него и съвременни педагогически парадигми, като е потърсено сечението им.

2.1. Установи се, че за обучение по академичен английски език и по-специално академично писане, широко приет е жанрово-базираният подход: контекстуализиране

на комуникативната компетенция. На основата на направения литературен обзор и практики в Софийския университет, бяха направени изводи за това кои конкретни жанрове са необходимият минимум за овладяване на писмената академична комуникация, кои са етапите на постигането на такова умение и по какви критерии може да се установи развиването му.

2.2. Вторият теоретичен аспект на настоящия труд е свързан с установяването на мултимодалните и мултимедийни характеристики на достъпните уеббазирани технологии. Съпоставянето на тези характеристики с необходимите за чуждоезиковото обучение условия дава основание да се твърди кои конкретни технологии са подходящи за интегриране и на кой етап на овладяване на уменията за академично писане.

2.3. Съществуващите модели за дизайн на електронно обучение бяха анализирани от гледна точка на съвременните педагогически парадигми и беше създадена обобщена таблица, която да е приложима за дизайна на смесено обучение в условията на университетски курс по чужд език. Таблицата съдържа етапите на дизайна, техните характеристики и тези технологии, които имат потенциала да подпомогнат обучението.

3. Таблицата беше приложена за създаването на модул по академично писане с инварианти на дейностите според установените потенциални възможности на наличните технологии. Инвариантите включват използването на технологии с различни медии и модалности, така че да се провери ефективността им за отделните видове дейности. За улесняване на процеса на дизайн, бяха идентифицирани конкретните параметри на всеки етап на дизайна и бяха описани в шаблони. Така направените шаблони допълват разработената теоретико-приложна таблица и предоставят на дизайнера практически насоки за оптимално интегриране на технологиите в обучението по чужд език.

4. За изучаване на ефекта от технологиите, приложени в конкретния дизайн, бяха разработени инструменти в съответствие с изискванията за качество на университетското образование. Целта на тези инструменти е да установят дали и доколко прилагането на така подбраните технологии в курс по Академично писане (на английски език) позволяват усвояването на дадените жанрове, както и дали и доколко всяко от тези технологии е подходяща за конкретните студенти.

5. Инструментите бяха интегрирани в дизайна на курса и беше проведено изследване в действие на два етапа. Резултатите от анализа на данните показаха предпочитанията на студентите към конкретни технологии за различните видове дейности, както следва:

- За представяне на материал се установи, че комбинацията от медии в интерактивен мултимедийен и аудио и видео формат са с най-високо одобрение. Форматите, които съдържат предимно текст, се възприемат като допълнения, независимо от медията.

- За представянето на занятията (последователността от дейности) студентите одобряват уебстраница във виртуалната среда, презентация и работен лист с илюстрации и хипервръзки. Чисто текстовият вариант на представяне, независимо от медията, не се одобрява.

- Дейностите за индивидуална работа е добре да се представят чрез комбинация от уеб страница, форум и работен лист, а за дейностите за групова работа най-много се предпочита форумът.

- Оценяването и обратната връзка показват предпочитания към технологии, които дават възможност за личен отговор (лично съобщение в средата и имейл), въпреки че коментарът във форум също е сред високо оценените. Съществена характеристика при анализа на този вид дейност е не толкова видът технология, която се използва, колкото възможността за получаване на обратна връзка с коментар от преподавателя, която се цени изключително високо. Това показва ясно изразена необходимост от осмисляне на собствения напредък и ролята на преподавателя в това осмисляне, като мястото на технологиите за реализирането на такава комуникация е безспорно.

Прави впечатление, че за всяка от изброените видове дейности, неизползването на технологии категорично не се одобрява, поставя се на последно място от мнозинството студенти, със значителна преднина на всяка предложена технология за съответната дейност. Констатира се, че независимо от компютърната грамотност на студентите в началото на курса и известното чувство на напрежение, което технологиите създават при някои от тях, мнението им твърдо е в полза на използването на технологии.

6. Хипотезата на изследването се оказва конструктивна. Установи се, че изследваните дизайни на курс, занятие и дейност по академично писане на английски език са сполучливи, избраните медийни възможности са подходящи, полезни и мотивиращи за студенти от хуманитарни специалности и получават одобрението както на студенти с по-добри компютърни умения, така и на такива с по-слаби. Като цяло смесеният характер на курса (уеббазиран и присъствени занятия) се смята за изключително удобен предвид голямата достъпност, която за обучаемите в магистърска степен се оказва особено важна поради високата им натовареност с лични и служебни ангажименти.

7. На базата на тези резултати беше обобщен и визуализиран лингводидактически модел като възможен отговор на идентифицирания проблем, представящ необходимите теоретични и приложни аспекти на дизайна.

На базата на тези изводи, може да се направи следната **прогноза**:

Съвременен курс по чужд език в условията на университетско образование не само може, но и трябва да интегрира наличните технологии за постигането на по-голяма достъпност и за гарантиране на равнопоставеност на студенти с различно входно равнище на умения както по съответната дисциплина, така и в областта на самите технологии. Предложените в настоящия труд решения за дизайн на курс по чужд език показват добри обективни резултати при постигане на целите на обучението и изключително високо одобрение от страна на студентите към формата и качеството на курса. Това дава основание да се твърди, че направените теоретични и практически решения са приложими при обучение по чужд език, и по-специално академично писане, в контекста на висшето образование. Модулният характер на описанието на етапите на дизайна с интегриране на технологии води до потенциална възможност тези решения да бъдат приложени и за осъвременяване на други курсове по чужд език, като се дава възможност да се отчетат характеристиките на различен контекст и потребностите на конкретни студенти. Ефектът от приложените мултимедийни технологии доказва осъзнатата готовност и нужда на студентите от такова осъвременяване.

Приноси

Теоретични:

1. Актуализиране и уточняване на понятиен апарат в нова и динамична област на развитие, а именно прилагане на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) за уеббазирано обучение по чужд език, и в частност обучението по писане на академичен текст.

2. Систематизирани са съществуващото знание и добри практики в академичното писане на английски език и адекватното използване на възможностите на уеббазираните технологии за целите на обучението по чужд език на студенти.

3. Създадена е матрица на технологиите и техните възможности в съпоставка с приложимостта им към дизайна на обучението, описано в т. 2.

Практически:

4. На основата на проучването, описано в точка 2, и матрицата от т. 3 е разработен и апробиран модул по академично писане за нуждите на Факултета по класически и нови филологии, Софийски университет. Дизайнът на модула е описан чрез шаблони, които показват приложението на конкретни технологии за инварианти на мултимодално представяне на курса, занятията и дейностите.

5. Създадени са инструменти за изследване на ефекта на приложените технологии върху обучението.

6. Въз основа на изследване в действие в два етапа е установено влиянието на технологиите върху ефективността на обучението и на базата на резултатите е предложен лингво-дидактически модел за практическо интегриране на съвременните уеббазирани технологии в обучението по чужд език.

Декларация:

Настоящото изследване представя оригинални резултати.

Дата:

Подпис:

(Анелия Кременска)

Публикации във връзка с труда

1. Кременска, А. (2010б). Приложение на модели (PREEL) за дизайн на уеббазиран университетски курс по чужд език. Списание на Софийския университет за електронно обучение, 3/2010. <http://journal.e-center.uni-sofia.bg/f/downloads/2010/Broi%203/Kremenska_Br3.pdf> ISSN 1314-0086
2. Кременска, А. (2010а). Дизайн на уеббазирани дейности за обучение по английски език. 7-ма Конференция на младите учени и докторанти, Факултет по класически и нови филологии, СУ. Състояла се на 28.05.2010, София. (под печат)
3. Kremenska, A. (2009c). Course Design for Web-based Blended Learning. International Conference on e-Learning and the Knowledge Society - e-Learning'09. Berlin. Available at http://www.elearningconf09.comhard.eu/Files/e-LEARNING_09.pdf
4. Kremenska, A. (2009b). Measuring Student Attitudes and Motivation as a Result from Web-based Blended Learning. International Conference on e-Learning and the Knowledge Society - e-Learning'09. Berlin. Available at http://www.elearningconf09.comhard.eu/Files/e-LEARNING_09.pdf
5. Кременска, А. (2009а). Споделяне на опитност в електронното обучение по и на чужд език – модел и шаблон. „Електронното обучение – проекти и реалности”, Конференция на Факултет по славянски филологии. Проект “Електронно обучение в славистиката” (ЕОС). София, 22 – 23 януари, 2009. Достъпно на: <http://www.slav.uni-sofia.bg/lilijournal/index.php/bg/issues/spring-2009>
6. Kremenska, A. (2008). Investigating Student Readiness for Computer Assisted Language Learning, CompSysTech -2008, Sofia, ACMBUL, IV.

Литература

1. Беземер и Крез 2008: Bezemer, J., Kress G. (2008). Writing in Multimodal Texts: A Social Semiotic Account of Designs for Learning. *Written Communication*, 25(2), 166-195.
2. Бигс 2001: Biggs, J. (2001). The revised two-factor Study Process Questionnaire: R-SPQ-2F. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 133-149.
3. Бийтъм 2004: Beetham, H. (2004). Review: developing e-Learning Models for the JISC Practitioner Communities. <http://www.jisc.ac.uk/uploaded_documents/Review%20models.doc> - 10.03.2011
4. Бийтъм 2009: Beetham, H. (2009). An approach to learning activity design. *Rethinking pedagogy for a digital age : designing and delivering e-learning*, 26-40. London and New York, Routledge.
5. Гарисън и Воън 2008: Garrison, R., Vaughan, N. (2008). *Blended Learning in Higher Education. Framework, Principles, and Guidelines*. Jossey-Bass.
6. Жил 2010: Gillet, A. (2010). *Using English for Academic Purposes: A Guide for Students in Higher Education*. <<http://www.uefap.com/>> - 17.04.2011
7. Ласик 2008: Lasic, T. (2008). Moodle explained with Lego. <<http://human.edublogs.org/2008/09/30/moodle-explained-with-lego/>> - 17.04.2011
8. Лонг и Хилман 2000: Long, M., & Hillman, K. (2000). *Course Experience Questionnaire 1999: A report prepared for the Graduate Careers Council of Australia*. Parkville, Victoria, Graduate Careers Council of Australia.
9. Мейс и Де Фрат 2009: Mayes, T., de Fretas, S. (2009). *Designing and Delivering E-Learning. Rethinking Pedagogy for a Digital Age*, 13-25. London and New York, Routledge.
10. Стратегия за развитието на електронното и дистанционното обучение в Софийски университет. (2009). < http://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/obrazovanie/distancionno_obuchenie > - 4.04.2011
11. Свейлс 1990: Swales, J. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge University Press.
12. Свейлс 2004: Swales, J., Feak, C. (2004). *Academic Writing for Graduate Students, Second Edition: Essential Tasks and Skills (Michigan Series in English for Academic & Professional Purposes)*. University of Michigan Press.
13. Уилсън 1997: Wilson, K. L., Lizzio, A., Ramsden, P. (1997). The development, validation and application of the Course Experience Questionnaire. *Studies in Higher Education*, 22(1), 33-53.
14. Фардъли 1998: Fardouly, N. (1998). *Instructional Design of Learning Materials [online]*. University of New South Wales.
15. Ферньо 1998: Ферньо 1998: Ferneaux, C. (1998). Process writing. *Encyclopedic Dictionary of Applied Linguistics*, 257-260. Oxford: Blackwell.
16. Хайланд 2003: Hyland, K. (2003). Genre-based pedagogies: A social response to process. *Journal of Second Language Writing*, 12(1), 17-29.
17. Хайланд 2007: Hyland, K. (2007). Genre pedagogy: Language, literacy and L2 writing instruction. *Journal of Second Language Writing*, 16, 148-164. <http://www.elsevier.com/authoring_subject_sections/S06/S06_345/misc/journal_second_language_writing1.pdf> - 14.04.2011
18. Хайон 1996: Hyon, S. (1996). Genre in Three Traditions: Implications for ESL. *TESOL Quarterly*, 30(4), 693-722.

19. Хара и др. 2008: Jara, M., Mohamad, F., Cranmer, S. (2008). Evaluation of E-Learning Courses. Occasional Papers in Work-Based Learning (4). WLE Centre, Institute of Education, University of London, London.
20. Хара и Мохамад 2007: Jara, M., Mohamad, F. (2007). Pedagogical Templates for E-Learning. Occasional Papers in Work-Based Learning (2). WLE Centre, Institute of Education, University of London, London.
21. Хенли 2009: Hanley, M. (2009). Aligning Learning Theory with Instructional Design. "E-Learning Curve Blog", <<http://michaelhanley.ie/elearningcurve/aligning-learning-theory-with-instructional-design/2009/05/21/>> - 17.04.2011
22. Холмз и др.: Holmes, B., Tangney, B., FitzGibbon, A., Savage, T., Mehan, S. (2001). Communal Constructivism: Students constructing learning for as well as with others. Dublin, Trinity College Dublin. <<http://www.scss.tcd.ie/publications/tech-reports/reports.01/TCD-CS-2001-04.pdf>> - 19.04.2011
23. Чапъл 2001: Chapelle, C. (2001) Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing and research. Cambridge: Cambridge University Press.
24. Ченг 2006: Cheng, A. (2006). Understanding learners and learning in ESP genre-based writing instruction. English for Specific Purposes, 25(1), 76-89.
25. Ченг 2008: Cheng, A. (2008). Analyzing Genre Exemplars in Preparation for Writing: The Case of L2 Graduate Student in the ESP Genre-based Instructional Framework of Academic Literacy. Applied Linguistics, 29(1), 50-71.
26. Анкета за оценка на курс: (Course Experience Questionnaire) <http://www.dest.gov.au/archive/ministers/kemp/sep00/Docs/course_experience_questionnaire.PDF> - 7.12.2010
27. Общоевропейска Езикова Рамка <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Downloads/CEF/LanguageSelfAssessmentGrid.csp?loc=bg_BG> и на <http://www.minedu.government.bg/opencms/opencms/left_menu/europeintegration/info/euro_folio.html> - 30.08.2010
28. Enhancing learning and teaching through the use of technology. A revised approach to HEFCE's strategy for e-learning. - <http://www.hefce.ac.uk/Pubs/hefce/2009/09_12/> ; Sarah Guri-Rosenblit Distance Education in the Digital Age: Common Misconceptions and Challenging Tasks. - Journal Of Distance Education Revue De L'éducation À Distance, 2009 Vol. 23, No. 2, 105-122; <<http://www.jofde.ca/index.php/jde/article/view/627/886>> ; ICT and lifelong learning for a creative and innovative Europe. A special publication by Learnovation in cooperation with the eLearning Papers to support the European Year of Creativity and Innovation 2009. - <<http://www.elearningpapers.eu/index.php?page=home&vol=14>> - 11.04.2011.
29. Oxford Online Test <<http://www.oxfordenglishtesting.com/DefaultMR.aspx?id=3034&menuId=1>>
30. JISC Projects <<http://www.jisc.ac.uk/>> -30.08.2010